

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 1099

10. SVIBNJA 2024. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

9 771451 425001

FOTO: Beta / Milan Obradović

Izabrana nova Vlada Srbije

Žigmanovu drugi mandat

SADRŽAJ

5

Demokratski savez Hrvata
u Vojvodini
**6. svibnja – sjećanje
na protjerivanje
Hrvata iz Srijema**

8

Lokalni izbori
**Hrvatske manjinske
stranke na izborima
u Subotici i Somboru**

12

Mons. Đuro Gašparović,
biskup u miru
**Budimo svjetlo
jedni drugima**

20

Obitelj Čačić
**Od Bruške do Bezdana,
pa širom svijeta**

30

Branka Bešević Gajić, redateljica,
scenaristica, kreativna producentica
**Filmska borba
za bolji svijet**

34

Susret hrvatske katoličke
mladeži – Gospić 2024.
**Raduj se za svoje
mladosti**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Preradovićeve 11
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Mira Tumbas (predsjednica), vlč. Josip Ivešić,
Mirjana Stantić, Gordana Jerković, Nevenka
Tumbas, Renata Kuruc, Marica Stantić, Ama-
lija Šimunović, Željka Vukov

v. d. RAVNATELJICE:

Mirjana Trkulja
e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs
Ivana Petrekanić Sič
(koordinatorka dopisne službe)
dr. sc. Jasminka Dulić
(novinarka, urednica političke rubrike)

Željka Vukov
(novinarka, urednica društvene rubrike)
Davor Bašić Palković
(novinar, urednik rubrike kultura)
Ivan Ušumović
(novinar, urednik sportske rubrike)
Zvonko Sarić
(novinar)
Jelena Dulić Bako
(novinarka)
Suzana Darabašić
(novinarka dopisništva Srijem)
LEKTOR:
Zlatko Romić
TEHNIČKA REDAKCIJA:
Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (grafička urednica)
FOTOGRAFIJE:
Nada Sudarević
ADMINISTRACIJA:
Branimir Kuntić
(tajnice@hrvatskarijec.rs)
Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;
++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika d.o.o., Subotica
List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315
COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Skeniraj
i preuzmi
aplikaciju

Nove vlade i nova-stara imena

Prije isteka zakonskog roka i prije višednevnih praznika, jer zgodno su se poklopili pravomajski praznici i pravoslavni Uskrs, konačno je Srbija dobila Vladu, koja bi naredne četiri godine trebala voditi ovu državu. Već je nazvana Vladom kontinuiteta. Ne samo po strateškim ciljevima koji su zacrtani već i po tome što se su se u Vladu vratila otpisana imena i po tome što su ključne resore obrane, policije i vanjskih poslova zadržala provjerena imena.

Svoj resor, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog, zadržao je i **Tomislav Žigmanov**, predsjednik DSHV-a. Koalicija Ujedinjeni za pravdu – Stranka pravde i pomirenja, Demokratski savez Hrvata u Vojvodini osvojila je dva zastupnika u Narodnoj skupštini Srbije, a dobila isto toliko ministarskih mjesta. Može se reći da su dobro ispregovarali ili je Vučićeva procjena bila da je dobro u Vladi imati i uz sebe držati predstavnike »osjetljivih« manjina.

»Osjetljive« srpske manjine definitivno neće biti u novoj Vladi Hrvatske. SDSS je donio odluku da neće ići s Domovinskim pokretom, a čak i da hoće neće Domovinski pokret s njima. **Plenković** će ostati bez potpore **Pupovca**, ali ne i bez potpora zastupnika ostalih nacionalnih manjina koji su donedavno izjavljivali da je osam zastupnika manjina jedinstveno – ili svi ili nitko. To jedinstvo je ipak razbijeno. Pitanje je je li prevladala pragmatičnost, jer bez potpore manjinskih zastupnika HDZ i DP ne bi imali većinu ili je ustupak dobiven za potporu ponuda koja se ne odbija.

U Srbiji je krenula i kampanja za lokalne izbore. U nedjelju, 12. svibnja, rok je kada svi koji se žele boriti za lokalne zastupnike trebaju predati liste. Neki su to već i učinili, a naprednjaci ni ovoga puta nisu dozvolili da im bilo tko preotme prvo mjesto na listi.

DSHV, kao stranka nacionalne manjine izlazi na izbore u Subotici, a potpisi potpore u Somboru u vrijeme zaključenja ovog broja još su se prikupljali. U programu sažetom u 10 točaka konkretno su pobrojana područja za koja će se DSHV zalagati u lokalnim sredinama. Druga hrvatska stranka utopila se u široku koaliciju oporbenih stranaka.

Odluka će pasti 2. lipnja.

Z. V.

Izabrani novi članovi Pokrajinske vlade

Maja Gojković prva žena na čelu Vlade AP Vojvodine

»Glavno obilježje nove Pokrajinske vlade bit će ravnoteža dvije stvari: kontinuiteta razvojnih projekata i fokusa na promet, komunalne infrastrukture, kulturu i socijalnu zaštitu. Time će Vojvodina nastaviti biti motor razvoja«, kazala je Gojković

Na drugoj sjednici Skupštine AP Vojvodine u srijedu, 8. svibnja, izabrani su novi članovi Pokrajinske vlade i zamjenik generalnog tajnika Skupštine.

Na početku sjednice obratila se mandatarka Vlade **Maja Gojković**.

U svojemu ekspozeu rekla je kako će Vojvodina nastaviti biti motor razvoja svih razina vlasti u Srbiji.

»Njen izbor znači civilizacijski iskorak za Autonomnu Pokrajinu Vojvodinu, jer će Maja Gojković biti prva žena na čelu Pokrajinske vlade u posljednjih osam desetljeća«, poručio je na sjednici predsjednik Skupštine **Bálint Juhász**.

Pokrajinska vlada ima 13 pokrajinskih tajnika od kojih četiri potpredsjednika.

Za pokrajinskog tajnika za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo imenovan je potpredsjednik Vlade **Vladimir Galić** (SNS); za pokrajinskog tajnika za zdravstvo potpredsjednik Vlade **Milan Popov**; za pokrajinskog tajnika za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice potpredsjednik Vlade **Robert Otot** (SVM) i potpredsjednica Vlade **Sandra Božić** (SNS).

Za pokrajinskog tajnika za regionalni razvoj, međuregionalnu suradnju i lokalnu samoupravu imenovan je **Aleksandar Sofić** (SNS), za pokrajinskog tajnika za sport i omladinu **Dane Basta** (SNS), za pokrajinskog tajnika za energetiku, građevinarstvo i promet **Bojan Vranjković** (SNS), za pokrajinskog tajnika za urbanizam i zaštitu okoliša **Nemanja Erceg** (SNS), za pokrajinskog tajnika za visoko obrazovanje i znanstvenoistraživačku djelatnost prof. dr. **Branko Markoski** (SNS), za pokrajinskog tajnika za privredu i turizam dr. **Nenad Ivanišević** (SNS), za pokrajinskog tajnika za socijalnu politiku, demografiju i ravnopravnost spolova **Predrag Vuletić** (Pokret socijalista), za pokrajinsku tajnicu za financije **Smiljka Jovanović**, a za pokrajinsku tajnicu za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama **Aleksandra Ćirić Bošković**.

Na prvoj sjednici Skupštine AP Vojvodine u novom sazivu za predsjednika Skupštine izabran je **Bálint Juhász** (SVM) i četiri potpredsjednika: **Damir Zobenica** (SNS), **Aleksandra Maletić** (SNS), **Nemanja Zavišić** (SNS) i **Boris Novaković** (SPS-JS).

Oporbene zastupničke grupe u ovom sazivu nemaju potpredsjednike, jer nisu predložile kandidate.

Prva gradonačelnica Novog Sada i prva predsjednica Pokrajinske vlade Maja Gojković do sada je obnašala funkciju potpredsjednice Vlade Srbije i ministricе kulture za što je izabrana 2022. U razdoblju od 2020. do 2022. bila je potpredsjednica Vlade i ministrica kulture i informiranja, a od 2014. do 2020. predsjednica Narodne skupštine Srbije.

J. D. B.

FOTO: Beta / Dragan Gojić

»Glavno obilježje nove Pokrajinske vlade bit će ravnoteža dvije stvari: kontinuiteta razvojnih projekata i fokusa na promet, komunalne infrastrukture, kulturu i socijalnu zaštitu. Time će Vojvodina nastaviti biti motor razvoja«, kazala je Gojković.

Navela je i kako joj je posebno zadovoljstvo što je prva žena u povijesti izvršne vlasti AP Vojvodine.

»Ovo je rezultat posvećenog rada, nezavisno od rodne, nacionalne, vjerske i bilo koje druge pripadnosti«, poručila je prva žena na čelu Pokrajinske vlade.

»Želim naglasiti kako ćemo nastaviti u punoj mjeri afirmirati to da je Srbija jedna i jedinstvena, a da Vojvodina bude njen dio na koji će biti ponosna«, rekla je Gojković.

Navela je ona i kako će svi građani u narednom razdoblju, kroz daljnji rast zaposlenosti, osjetiti rast životnog standarda.

Gojkovićeva je najavila do 2030. reforme u poljoprivredi i unaprjeđenje obrazovnog sustava. Rekla je i kako će jedan od prioriteta nove Vlade biti ulaganje u proizvodnju hrane te će investicije u agroekonomiju doprinijeti još boljem životnom standardu građana Vojvodine, koja je oduvijek smatrana žitnicom Europe.

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini

6. svibnja – sjećanje na protjerivanje Hrvata iz Srijema

Prije 32 godine počelo je protjerivanje Hrvata iz srijemskog mjesta Hrtkovci. Na mitingu koji je održan 6. svibnja 1992. godine, na kojem je među ostalim bio prisutan i lider Srpske radikalne stranke **Vojislav Šešelj**, pročitana su imena sedamnaestero mještana hrvatske nacionalnosti koji su označeni kao »nepodobni« i proglašeni za suradnike onih koji su bili »krivi za progon Srba iz Hrvatske«. Taj događaj se uzima kao početak progona nesrpskog stanovništva i ostalih neistomišljenika iz Srijema.

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini i ove godine, na dan kada je u Hrtkovcima 1992. godine održan miting na kojemu je sudjelovao Vojislav Šešelj sjeća se svojih sunarodnjaka koji su u periodu od 1991. do 1996. godine zbog različitih oblika i vrsta prisile bili protjerani iz Srijema te, djelomice, jugozapadne i zapadne Bačke. Procjenjuje se da je u tom razdoblju oko 40 tisuća Hrvata s navedenih područja trajno napustilo svoje domove, 25 ih je ubijeno, od kojih se njih troje još uvijek vode kao nestali.

DSHV je ove godine organizirao posjet grobu **Mijata Štefanca**, koji je pod još uvijek nerazjašnjenim okolnostima ubijen u noći s 5. na 6. svibnja u hrtkovačkom ataru te služenje sv. mise u mjesnoj crkvi sv. Klementa. Osim izaslanstva DSHV-a, komemoraciji u Hrtkovcima nazočili su i predstavnici Hrvatskog nacionalnog vijeća te drugih institucija hrvatske zajednice i mjesne hrvatske udruge *Dr. Nikola Dogan*.

Da žrtve ne ostanu bezimene

»Demokratski savez Hrvata u Vojvodini desetljećima se bori da žrtve iz toga vremena koje je hrvatska zajednica, bez ikakvoga povoda, morala pretrpjeti, ne izbljede, da ostanu nepoznate ili bezimene«, izjavio je predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov** te dodao da »tako što činimo, jer se držimo uvjerenja da je iskazivanje pijeteta nevinim žrtvama pravo i obveza nas živih, gesta utjehe

za obitelji te važna civilizacijska poruka o neponovljivosti zločina«.

»Hrabre nas činjenice da su sve brojnije potvrde da je moguće primjereno komemorirati tragediju srijemskih Hrvata. Na tome želimo intenzivnije raditi, jer zajednica koja ne pamti i ne memorira vlastito stradanje, koja primjereno ne njeguje sjećanje na vlastite nevine žrtve, jest zajednica koja nema budućnost. Ne postoji još uvijek niti jedno javno obilježje koje bi podsjećalo na ove tragične događaje, no s tim se ne mirimo«, zaključio je Žigmanov.

DSHV posebno ističe kako je jedna od tragičnih posljedica događaja iz posljednjeg desetljeća XX. stoljeća i drastično smanjenje broja Hrvata u Srijemu. Na ovom području (Srijemski upravni okrug, općine Beočin i Srijemski Karlovci, te gradske općine Surčin, Zemun i Novi Beograd), na popisu 2022. godine Hrvatima se izjasnilo samo 8.398 građana.

»Budući da je na istom području veliki udio anacionalno izjašnjenih, o narodnosti neizjašnjenih te izjašnjenih nadnacionalno kao Jugoslaveni, razvidno je da se s ovim rezultatima negativnog ozračja i asimilacijskih procesa nešto s čime se moramo suočiti i računati u budućnosti. Vjerujemo u pozitivne ishode tih naših stremljenja, tim prije jer je DSHV postao političkim partnerom vladajuće stranke«, navode u DSHV-u.

Hrtkovački župnik vlč. **Ivica Živković** služio je u ponedjeljak, 6. svibnja u Hrtkovcima svetu misu za pokojnog **Mijata Štefanca**, prvu žrtvu stradanja Hrvata u Srijemu.

Iseljeno 450 obitelji

Na misi je sudjelovalo izaslanstvo DSHV-a na čelu s predsjednikom stranke Tomislavom Žigmanovim, a u izaslanstvu su bili i zamjenik **Goran Kaurić**, predsjednik Mladeži **Marin Piuković** te zamjenica predsjednika subotičke Podružnice **Josipa Vojnić Tunić**, te predstavnici hrvatskih profesionalnih institucija HNV-a, ZKVH-a i NIU *Hrvatska riječ*.

U periodu od 10. svibnja 1992. godine do 1. srpnja 1992. godine oko 20 hrvatskih porodica je fizički izbačeno iz svojih kuća u Hrtkovcima, dok su mnogi pod pritiscima pristali na razmjenu imovine.

Od svibnja do kolovoza 1992. godine iz Hrtkovaca se pod pritiskom iselilo oko 450 hrvatskih i nacionalno mješovitih obitelji.

Početkom 90-ih godina Hrvata je u Hrtkovcima bilo nešto više od tisuću i činili su više od 40 posto stanovništva, a na popisu iz 2022. godine Hrvata je tek 166.

H. R.

Izabrana nova Vlada Srbije

Žigmanovu drugi mandat

Među onima koji su zadržali funkciju je i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini Tomislav Žigmanov koji će i dalje biti ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog. Izrada Akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina ključna zadaća Ministarstva za ljudska i manjinska prava

Zastupnici Narodne skupštine Srbije izabrali su nakon dvodnevne rasprave, 2. svibnja, novu Vladu koju će predvoditi premijer **Miloš Vučević**. Za izbor nove Vlade, javnim izjašnjavanjem, glasalo je 152 od ukupno prisutnih 213 narodnih zastupnika, protiv prijedloga glasao je 61 zastupnik, uzdržanih nije bilo, a odsutno je bilo 37 zastupnika.

Premijer i članovi nove Vlade položili su prisegu, u prisustvu predsjednice Skupštine, narodnih zastupnika, kao i predsjednika Srbije **Aleksandra Vučića**.

Prisega glasi: »Prisežem na odanost Republici Srbiji i svojom se čašću obvezujem da ću poštovati Ustav i zakon, da ću dužnost člana Vlade vršiti savjesno, odgovorno i predano i biti posvećen očuvanju Kosova i Metohije unutar Republike Srbije«.

Vlada, koja je izabrana pred kraj isteka zakonskog roka, imat će 31 ministra, od kojih su pet bez portfelja, a među kojima su i dosadašnji ministri, neki novi ali i političari koji su donedavno bili oporba vladajućoj Srpskoj naprednoj stranci.

Ekspoze: Politička neovisnost i vojna neutralnost

Premijer Vučević je za tri sata iznio ekspozice na 65 strana o planovima i ciljevima nove Vlade. Vučević je rekao da će njegova Vlada biti »vlada kontinuiteta«, podsjećajući na učinak i predsjednika Aleksandra Vučića.

»Dva ugaona kamena kojima je naše djelovanje prema vanjskom svijetu omeđio današnji predsjednik Republike, stupajući na mjesto predsjednika Vlade prije 10 godina, jesu politička neovisnost i vojna neutralnost«, rekao je Vučević.

Među ostalim je Vučević poručio kako je Europska unija i dalje strateški cilj Srbije. Također je najavio da će strateško partnerstvo s Kinom biti krunisano sporazumom o slobodnoj trgovini, te je istaknuo kako se »Srbija neće odreći ni prijateljstva s Rusijom i našim bratskim ruskim narodom, kao što su i Ukrajinci«. Istaknuo je i da su za Srbiju od ključne važnosti i jedan od najvećih interesa – dobri odnosi s Amerikom. Kao najveći izazov istaknuo je »obranu suvereniteta i teritorijalne cjelovitosti zemlje, odnosno borba za Kosovo i Metohiju«.

Značajan dio izlaganja posvetio je novim ulaganjima u namjensku industriju i vojsku, nastaviti će se izgradnja cesta, željeznice, kao i brojnih objekata kako bi se Srbija pripremila za sajam *Ekspo 2027* i razvoj turizma. Poručio je i kako nitko neće biti ugnjetavan na osnovu nacionalne, vjerske ili seksualne pripadnosti.

Oporbeni zastupnici kritizirali su njegove prijedloge, ali i sastav Vlade s predloženih pet ministara bez portfelja, ocjenjujući je ili kao suviše europsku ili kao vladu povratka u devedesete godine 20. stoljeća i vrijeme vladavine režima **Slobodana Miloševića** i Srpske radikalne stranke.

Ministri – stari i novi

U novoj Vladi, koja će imati tri ministra više od prethodne, bit će deset žena.

Nova lica u Vladi su predsjednica pokreta Zavjetnici **Milica Đurđević Stamenkovski**, čiji je resor briga o porodici i demografiji; jedan od potpredsjednika SNS-a **Marko Đurić**, donedavno veleposlanik Srbije u Americi, koji će biti ministar vanjskih poslova.

Nadalje, povjesničar **Dejan Ristić**, direktor Muzeja žrtava genocida, će voditi resor informiranja i telekomunikacija; **Nemanja Starović** resor zapošljavanja, rada, boračkih i socijalnih pitanja; **Adrijana Mesarović** resor za proračun, financije i investicije; **Jelena Žarić Kovačević** resor državne uprave, a **Darko Glišić** resor za javna ulaganja.

Lider Stranke pravde i pomirenja iz Sandžaka **Usame Zukorlić** će biti ministar bez portfelja, kao i **Tatjana Macura**.

Među ministrima su i neka nova-stara lica – **Zlatibor Lončar**, koji će ponovo biti ministar zdravlja. Dva ministra bez portfelja, **Nenad Popović** i **Aleksandar Vulin**, koji je i jedan od potpredsjednika Vlade, su pod američkim sankcijama.

Nova zaduženja dobili su **Ivica Dačić**, koji se vraća u Ministarstvo unutarnjih poslova, **Bratislav Gašić** koji iz MUP-a prelazi u Ministarstvo obrane, **Nikola Selaković** je u novoj Vladi nadležan za resor kulture, a **Aleksandar Martinović** za resor poljoprivrede.

Zadržali su svoja mjesta **Siniša Mali**, ministar financija koji je i prvi potpredsjednik, **Irena Vujović** također pot-

predsjednica i dalje je ministrica zaštite okoliša, **Goran Vesić** ostaje ministar građevinarstva, prometa i infrastrukture, a **Tomislav Momirović** ministar unutarnje i vanjske trgovine.

Resore su zadržali i **Maja Popović**, ministrica pravde; **Dubravka Đedović**, ministrica rudarstva i energetike; **Zoran Gajić**, ministar sporta; **Tanja Mišćević**, ministrica za eurointegracije; **Slavica Đukić Dejanović**, ministrica prosvjete; **Jelena Begović**, ministrica znanosti; **Milan Krkobabić**, ministar za brigu o selu; **Husein Memić**, ministar za turizam i omladinu, a **Novica Tončev** i **Đorđe Milićević** ostaju ministri bez portfelja.

Žigmanov: Ima pomaka

Među onima koji su zadržali funkciju je i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov**, koji će i dalje biti ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog. U kratkom razgovoru Žigmanov je za *Hrvatsku riječ* komentirao svoj reizbor na ovu funkciju.

Na pitanje koji su pomaci na planu manjinskih prava u prethodnom razdoblju učinjeni i što planiraju činiti u idućem razdoblju, Žigmanov kaže:

FOTO: Beta / Milan Obradović

»Nakon više od 10 godina uvećana su financijska sredstva za rad tijela manjinske samouprave – nacionalnih vijeća nacionalnih manjina. Riječ je o povećanju od oko 17 %, iza čega se krije jasna poruka s političkom konotacijom – Vladi Republike Srbije je stalo do unaprjeđenja uvjeta njihova rada. Također, osnažena je komunikacija s nacionalnim manjinama – sjednice Savjeta za nacionalne manjine Vlade Republike Srbije počinju s iznošenjem stajališta predstavnika nacionalnih vijeća o izazovima s kojima se suočavaju. Isto tako, povećana je pozitivna vidljivost u području javnosti tema o nacionalnim manjinama, a učestaliji su i susreti s vodećim ljudima Ministarstva na skupovima i priredbama koje nacionalne manjine priređuju. Uključeni su aktivno i u sve relevantne procese, koji se tiču prava pripadnika nacionalnih manjina – od izrade metodologije za praćenje njihove zastupljenosti u javnoj upravi, preko razgovora o uređivanju stanja u području praznika nacionalnih manjina do priprema za izradu Akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina. Posljednje što je spomenuto nije, kao što je po-

znato, ostvareno zbog kratkog mandata prošle Vlade, i rad na tome bit će ključna zadaća u ovom području rada Ministarstva. Ostale spomenute aktivnosti bit će nastavljene i unaprjeđivane«.

U svom ekspozeu premijer Vučević je rekao kako je »Hrvatska država s kojom imamo kompleksno historijsko naslijeđe« i da brojni izazovi »stoje na putu oporavka naših međusobnih odnosa«. Poručio je i kako »nitko ne treba očekivati da ćemo zarad popravljajući relacija sa Zagrebom odustati od svog prava na istinu, tugu i pravdu. Ukoliko to druga strana iskreno želi, neka zna, mi razgovarati uvijek hoćemo. Mi popravljati odnose želimo, a ukoliko bude obostrane volje, vjerujem da to i možemo«.

Na pitanje očekuje li bolje odnose između Srbije i Hrvatske u idućem razdoblju, Žigmanov je odgovorio:

»Naravno! Oni su u brojnim područjima visoko uznapredovali. Pogledajte, recimo, gospodarstvo. Ili područje kulture. U sportu postoje četiri regionalne lige. Svakodnevni život građana i putovanja također se odvijaju gotovo bez ikakvih smetnji. I suradnja nacionalnih manjina – Hrvata u Srbiji i Srba u Hrvatskoj – je razvijena. Istina je da u međudržavnoj suradnji u užem smislu izostaju važniji pomaci, no vjerujem da će nakon formiranja Vlade i u Republici Hrvatskoj postojati i druga 'volja' te da će se otvorena pitanja koja opterećuju odnose između dviju država početi i rješavati«.

Po njegovoj ocjeni bolji odnosi ovise prije svega od političke volje i platformi dviju vlada:

»Vidjeli smo da su prve najave ohrabrujuće. Kao politički prvak hrvatske zajednice i ministar u Vladi Republike Srbije i dalje ću davati svoje pozitivne prinose razvoju odnosa između dvije države, jer čvrsto vjerujem da svestrana suradnja ne smije imati alternativu!«, poručio je Žigmanov.

Pa iako DSHV ima ministra u Vladi Srbije ovoga puta nije uspio osvojiti zastupničko mjesto u Narodnoj skupštini. Na pitanje kako će sada stranka funkcionirati bez stalnih financijskih sredstava, Žigmanov je odgovorio kako je DSHV »uvijek racionalno upravljao financijskim sredstvima, a tako će biti i dalje. Imamo dovoljno ušteđenog novca da stranka može institucionalno funkcionirati jedno do gledno vrijeme«.

Žigmanov često ističe kako Srbija nije osigurala zastupljenost manjina u tijelima odlučivanja na svim razinama, što međutim u Srbiji nitko ne podržava, ni stručnjaci niti političari. Na pitanje očekuje li ipak da će se zakoni o zastupanju manjina mijenjati u idućem razdoblju, Žigmanov je odgovorio:

»Ne mislite valjda da je pitanje primjene međudržavnog sporazuma između Srbije i Hrvatske, koji uključuje i zajamčene mandate, tema kojom se ima baviti samo DSHV? Mi samo ističemo kako se ono ne primjenjuje, uz naravno stalno zalaganje, bez velike moći i posljedičnih utjecaja, da se situacija promijeni. Na žalost, vrlo rijetko, javnost, pa i mediji na hrvatskom, ovo pitanje uopće ne postavljaju ni stručnoj javnosti kao ni drugim takmacima u strukturi vlasti«.

J. D.

Hrvatske manjinske stranke na izborima u Subotici i Somboru

DSHV u Subotici nastupa u savezu s bošnjačkom manjinskom strankom – Strankom pravde i pomirenja, a u Somboru izlazi samostalno. DZH izlazi na lokalne izbore u koaliciji Subotica protiv nasilja – Biram Suboticu – Nela Tonković s drugim oporbenim strankama

Na lokalnim izborima koje je predsjednica Skupštine **Ana Brnabić** raspisala za 2. lipnja u 66 gradova i općina Srbije u kojima oni nisu održani 17. prosinca 2023. godine sudjelovat će i hrvatske nacionalno-manjinske stranke – Demokratski savez Hrvata u Vojvodini i Demokratska zajednica Hrvata.

Premda su neposredno prije raspisivanja izbora dvije stranke preko priopćenja razmijenile poruke kako su spremne za zajednički izlazak na lokalne izbore, na koncu DSHV izlazi u koaliciji sa Strankom pravde i pomirenja u Subotici, a lista nosi naziv Za pravednu Suboticu!, a DZH u koaliciji Subotica protiv nasilja – Biram Suboticu – Nela Tonković s drugim oporbenim strankama. U Somboru DSHV nastupa samostalno, a lista je nosi naziv Za pravedni Sombor!

DSHV u savezu sa Strankom pravde i pomirenja

U DSHV-u se na temelju odluke Predsjedništva stranke, razgovora koje su vodili unutar mjesnih organizacija i podružnica, kao i pregovora koje su imali s mogućim partnerima, na koncu iskristalizirala odluka da u Subotici izlaze s bošnjačkom manjinskom strankom Strankom pravde i pomirenja, a u Somboru samostalno.

»Na naš poziv na zajednički izlazak na izbore druga hrvatska stranka se apsolutno oglušila i tako nanovo posvjedočila da joj nije stalo do izgradnje temeljnih suradničkih odnosa. Za veći dio drugih političkih takmaca, iz poznatih razloga rizika i šteta koje donosi otvorenija suradnja sa strankom jasnog hrvatskog identiteta, nismo uspjeli ostvariti dogovore o zajedničkom izlasku na izbore, što nas je onda opredijelilo da na izbore izađemo u onim jedinicama lokalne samouprave gdje Hrvata ima u značajnijem broju – to su gradovi Sombor i Subotica. Dok u Subotici idemo u savezu sa starim partnerom – Strankom pravde i pomirenja, dotle ćemo u Somboru prvi puta u povijesti izaći samostalno. Naravno, DSHV je okosnica kako svih predizbornih aktivnosti tako i kada govorimo o kandidatima na izbornim listama, na kojima su zastupljeni i predstavnici hrvatskih kulturnih udruga te brojnih

pojedinaца, koji se prepoznaju po svojim ostvarenjima u različitim područjima djelovanja – od poljodjelstva preko kulture pa do sporta. Drugim riječima, zadržali smo koncept inkluzivne kadrovske platforme naših izbornih lista, koje su maksimalno otvorene i široko zahvataju, osim članova DSHV-a, sve konstruktivne snage unutar hrvatske zajednice, koje, naravno, ne zadiru od sudjelovanja u političkoj artikulaciji naših interesa. Pri tomu smo posebni akcent stavili na mlade članove naše zajednice. U onim lokalnim samoupravama gdje ne izlazimo na izbore, mjesne organizacije će zauzeti stajalište o tome koju izbornu listu će podržati, s time da je naša preporuka da to budu oni savezi ili stranke s kojima ostvarujemo ili smo imali uspješnu suradnju«, rekao je predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov**.

U pogledu programa, prioriteta i ciljeva s kojima izlaze pred birače Žigmanov je rekao da »u temelju izborne platforme leži nepokolebljiva posvećenost napretku i dobrobiti hrvatske zajednice, koja počiva na dubokom razumijevanju potreba i izazova s kojima se suočavaju Hrvati u Vojvodini«.

»Naša je misija graditi društvo koje vrednuje raznolikost, promiče pravednost i osigurava prosperitet za sve svoje članove, posebice za pripadnike hrvatske zajednice. Kroz našu dugogodišnju posvećenost i rad stekli smo jasnu viziju puta koji vodi k ostvarenju ovih ciljeva, uz čvrstu vjeru u načela demokracije, jednakosti i solidarnosti, a sudjelovanjem na izborima DSHV želi osigurati da se glas hrvatske zajednice jasno čuje i da se naše potrebe i prava učinkovito zastupaju«, objašnjava on.

Platforma DSHV-a za lokalne izbore 2024. temelji se na deset točaka.

»One obuhvaćaju spektar važnih pitanja na koja možemo dati rješenja – od obrazovanja, kulture i gospodarstva, do komunalne i ine infrastrukture, zdravstva i socijalne zaštite i drugih usluga. Svaka od ovih točaka razrađena je s ciljem adresiranja specifičnih potreba hrvatske zajednice, ali i doprinosi općem napretku svake lokalne zajednice. Učvršćivanje pravne i institucionalne podrške za zaštitu prava pripadnika hrvatske zajednice

i aktivno sudjelovanje u političkom životu, uz stalno inzistiranje na razmjernoj zastupljenosti Hrvata u tijelima u ustanovama javne uprave, imperativ je i mjera očuvanja naših temeljnih prava i sloboda. Osnutak Hrvatskog školskog centra sa sjedištem u Subotici, pak, i dalje je prioritet u području obrazovanja, kao i dostupnost usluga jaslica i vrtića napose u seoskim naseljima. Obogaćivanje sadržaja kulturnih institucija koji se izravno odnose na hrvatske sastavnice, uz zapošljavanje novog kvalificiranog kadra, i dalje će biti naši politički zahtjevi u području kulture, a osnutak Drame na hrvatskom pri subotičkom Narodnom kazalištu na prvom nam je mjestu skupa s trajnim rješavanjem pitanja prostora za rad Hrvatskog kulturnog centra Bunjevačko kolo. Prioritet DSHV-a je ulaganje u komunalnu i inu infrastrukturu koja poboljšava kvalitetu života, uključujući obnovu i gradnju novih cesta, asfaltiranje putova i ulica, jednake uvjete rada škola, zdravstvenih ustanova i dostupnost i kvaliteta komunalnih usluga, pri čemu ćemo posebnu pažnju posvećivati ruralnim područjima i malim zajednicama, s ciljem njihove bolje integracije i pristupa uslugama. Konkretno, DSHV će se nastaviti zalagati da plin bude dostupan u svakom naselju, da svi imaju pristup kanalizacijskoj mreži i da napokon jedina tri mjesta na teritoriju Grada Subotice – Donji i Gornji Tavankut te Mišgeš, dobiju javni vodovod«, rekao je Žigmanov.

Osim toga, ova stranka će se zalagati za osnutak međudržavnog savjeta za infrastrukturne projekte Srbije i Hrvatske, koji će zajedno raditi na određivanju velikih prioritetnih infrastrukturnih projekata na pograničnom po-

dručju dvije zemlje (Srijem, Fruška gora, Bačka, gornje Podunavlje) koji će biti financirani iz fondova Europske unije, a posvećuju veću pažnju i poljoprivredi.

»Poljoprivreda je kralježnica mnogih hrvatskih zajednica u Vojvodini. DSHV zagovara programe podrške koji uključuju povećanje subvencija, napose za mlade, zatim razvijanje programa edukacije i pristup modernim tehnologijama, s ciljem povećanja produktivnosti i konkurentnosti naših poljoprivrednika na tržištu. DSHV će predlagati mjere za olakšavanje poslovnog okruženja, pristup financijskim sredstvima i obuci za poduzetnike, s ciljem oživljavanja lokalne ekonomije i smanjenja odlaska mladih. Promicanje održivog razvoja i zaštite okoliša kroz edukaciju, projekte obnovljivih izvora energije i reciklaže, te očuvanje prirodnih staništa i zaštićenih područja koje je osnova lokalne ekonomije, što je vitalno za očuvanje našeg prirodnog bogatstva za buduće generacije. Osiguravanje dostupnosti i kvalitete zdravstvenih usluga, posebno u ruralnim i manje razvijenim područjima, prioritet je koji zahtijeva ulaganja u zdravstvenu infrastrukturu – svaki Dom zdravlja mora imati zubara, pedijatra i ginekologa«, rekao je Žigmanov.

DZH u koaliciji oporbenih stranaka

U Subotici je 30. travnja formirana koalicija oporbenih stranaka pod nazivom Subotica protiv nasilja – Biram Suboticu – Nela Tonković, koja će imati svoju listu za lokalne izbore. Koaliciju čine gradski odbori Demokratske stranke, Narodnog pokreta Srbije, Lige socijaldemokrata

Vojvodine – Vojvođani, Zeleno-levog fronta i Demokratske zajednice Hrvata.

»Potpisali smo koalicijski sporazum kojim se svaka strana obvezuje da će kroz uzajamnu suradnju ponuditi građanima Subotice alternativu i biti glas i zastupnik svojih susjeda. Subotičani, naši susjedi, žele sudjelovati u procesima odlučivanja u našem gradu, žele grad po svojoj mjeri i spram svojih potreba i imaju pravo da se čuje njihov glas«, naveli su priopćenju.

Ovo ujedinjenje oporbe, smatraju, predstavlja ključni korak k ostvarivanju pozitivnih promjena za Suboticu, a to je »pravedna, efikasna i svojim građanima posvećena gradska uprava i administracija«.

Nositeljica ove koalicijske liste i kandidatkinja za gradonačelnicu **Nela Tonković** izjavila je da je jedan od prvih ciljeva programa ove koalicije da građani razumiju »da smo svi susjedi i da će u potpunosti zastupati interes građana, aktivno ih slušati i surađivati s njima kako bi Subotica postala bolja za život«.

»Budući da smo susjedi, naša je dužnost boriti se za to da grad postane daleko bolji, da grad ne tolerira ni nultu stopu korupcije i da se uvijek možete osloniti na vaše predstavnike koji će jasno razumjeti ono što su vaše potrebe«, rekla je Tonković novinarima simbolično na Trgu slobode, ispred Gradske kuće.

Prema njenim riječima, profesionalizacijom upravljanja nad javnim resursima, nad javnim poduzećima i javnim ustanovama Subotica će postati istinski dobro mjesto za život svih njenih građana.

»Nas okružuju ne samo građevine nego i javni prostori koji su naši nekadašnji sugrađani prije više od sto godina ostavili nama kao zalog našeg boljeg života. Oni su nam poručili da u nas vjeruju – mi sada poručujemo sugrađanima da vjerujemo u njih i da načela koja sam iznijela nisu nikakvi kratkotrajni programski ciljevi – ovo su naša vrijednosna opredjeljenja. To znači da ćemo ih bez kompromisa zastupati, kako danas tako sutra, kao i onog trenutka kada svih ovih dvadeset ljudi budu zastupnici građana u Skupštini grada Subotice«, poručila je Tonković.

Ona je istakla da su članovi koalicije u proteklim danima intenzivno razgovarali s građanima o ključnim porukama njihovog programa koji će u idućim danima predstaviti i javnosti.

»Naš doprinos gradu bit će slušanje građana i aktivan odnos s njima, da zajedno izgradimo bolji grad«, zaključila je Tonković.

U Subotici je listu Aleksandar Vučić – Subotica sutra prvi predao Gradski odbor Srpske napredne stranke u Subotici.

Nositelj liste, dosadašnji gradonačelnik Subotice **Stevan Bakić** obećao je u ime ove liste da će »zajednički raditi još jače na razvoju i napretku našeg grada, jer smo to dokazali i u prethodnom razdoblju. Imamo velike planove, a Subotica kao grad je izuzetno bitan za Srbiju«.

Listu pod nazivom Savez vojvođanskih Mađara – dr. Bálint Pásztor predao je i Gradski odbor Saveza vojvođanskih Mađara.

Nositelj liste, dosadašnji predsjednik Skupštine grada Subotice **Bálint Pásztor** rekao je da očekuje dobar rezultat i podršku svih onih koji blagonaklono gledaju na to što je ova stranka radila u prethodne četiri godine.

»Naši ciljevi su očuvanje gradske jezgre i duha Subotice, razvoj Palića i vraćanje Palića ne samo na turističku mapu Srbije nego i naše regije, i ravnomjerni razvoj svih gradskih i prigradskih mjesnih zajednica«, kazao je Pásztor.

J. D.

U tijeku uvid u birački popis

Lokalni izbori bit će održani 2. lipnja, a građani s prebivalištem u Subotici mogu izvršiti uvid u dio Jedinственог бирачког пописа за територију Суботице.

Jedinствени бирачки попис се закључује 17. свибња у ponoć.

Građani Subotice mogu izvršiti uvid u dio Jedinственог бирачког пописа за područje Grada Subotice i tražiti upis, brisanje, izmjenu, dopunu ili ispravku Jedinственог бирачког пописа uz prikaz важеће osobne iskaznice, a prema sljedećem rasporedu:

Subotica, Kelebija, Mala Bosna i Bikovo – svakog radnog dana od 7 do 16 sati, subotom od 9 do 12 sati, u Gradskoj kući (2. kat, soba 215).

Palić, Šupljak, Hajdukovo i Kraljev Brig – svaki radni dan od 7 do 15 sati, u prostorijama MZ »Palić«.

Bajmak i Mišićevo – utorkom, srijedom i petkom od 7 do 15 sati, u prostorijama MZ »Bajmak«.

Čantavir, Višnjevac i Bačko Dušanovo – ponedjeljkom, srijedom i petkom od 7 do 15 sati, u prostorijama MZ »Čantavir«.

Gornji Tavankut, Donji Tavankut i Mirgeš – četvrtkom od 7 do 15 sati, u prostorijama MZ »Tavankut«.

Žednik, Novi Žednik i Đurđin – utorkom od 7 do 15 sati, u prostorijama MZ »Žednik«.

Uvid u birački popis može se izvršiti i elektronskim putem na sajtu eUprava.

DSHV predao listu za lokalne izbore u Subotici

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini predao je izbornu listu za lokalne izbore u Subotici na koje izlazi u savezu sa starim partnerom – Strankom pravde i pomirenja i nastupit će kao izborna lista nacionalne manjine. Većina kandidata na listi naslovljenoj »Za pravednu Suboticu! – Demokratski savez Hrvata u Vojvodini – Stranka pravde i pomirenja – Tomislav Žigmanov« su članovi DSHV-a, ali su zastupljeni i predstavnici hrvatskih kulturnih udruga te ugledni pojedinci, koji se prepoznaju po svojim ostvarenjima u različitim područjima djelovanja – od poljodjelstva preko kulture pa do sporta. »DSHV je predao listu sa svih 67 kandidata i zadržao koncept inkluzivne kadrovske platforme dosadašnjih naših izbornih lista, koje su maksimalno uključive i otvorene te široko zahvaćaju sve pozitivne i konstruktivne pojedince unutar hrvatske zajednice, koji, naravno, ne zaziru od sudjelovanja

vanja u političkoj artikulaciji naših interesa. Kadrovskoj pluralnosti i bogatstvu, osim rodni i dobnih razlika, pridonosi teritorijalna pokrivenost kandidata – od Subotice, Palića i Bikova, preko Čantavirskog puta, Verušića, Žednika, Đurđina, Male Bosne, Mišićeva, Kaponje i Kucure, do Šebešića, Donjeg i Gornjeg Tavankuta i Mirgeša, pri čemu smo posebni akcent stavili na mlade članove naše zajednice«, stoji u priopćenju DSHV-a.

DSHV: Prekogranični projekti – šansa i za hrvatske vinogradare u Vojvodini

UMandićevcu kraj Đakova u ponedjeljak, 6. svibnja, održana je ceremonija dodjele ugovora za strateški projekt koji će biti implementiran između Hrvatske i Srbije »Prilagodba vinogradarstva klimatskim promjenama kroz valorizaciju i implementaciju adaptabilnih genotipova vinove loze – ADAPTVitis«, sufinanciran sredstvima Interreg IPA Prekograničnog programa suradnje Hrvatska-Srbija 2021.-2027. Kako se navodi u priopćenju DSHV-a, projekt je ukupne vrijednosti 2,1 milijun eura i provodi se u zajedničkom partnerstvu Fakulteta Agrobiotehničkih znanosti u Osijeku i Poljoprivrednog Fakulteta u Novom Sadu, što će dodatno osnažiti preko-

graničnu suradnju između dvije države. Cilj ovog projekta je poboljšanje prilagodbe vinogradarstva klimatskim promjenama kroz valorizaciju i implementaciju adaptabilnih genotipova vinove loze.

»Projekt 'ADAPTVitis' predstavlja korak naprijed u očuvanju vinogradarske tradicije istočne kontinentalne Hrvatske, Srijema i Bačke, uz izravno suočavanje s izazovima koje nam nameću sve očitije klimatske promjene. Istraživanje, valorizacija i implementacija adaptabilnih genotipova vinove loze treba omogućiti bolju prilagodbu novim vremenskim uvjetima. Kroz inovaciju i zajedničku suradnju dvaju fakulteta iz Osijeka i Novog Sada cilj je potaknuti održivost vinogradarstva, te u skladu s najnovijim istraživanjima i tehnološkim dostignućima doprinijeti podizanju kvalitete proizvodnje vina i kvalitete života ljudi u regiji. DSHV će nastojati da i vinogradari iz hrvatske zajednice iz Srijema i Bačke budu izravno uključeni u sve procese ovoga važnog projekta«, stoji u priopćenju ove stranke.

Interreg

Co-funded by
the European Union

IPA Croatia – Serbia

Mons. Đuro Gašparović, biskup u miru

Budimo svjetlo jedni drugima

Intervju vodila: Suzana Darabašić

Papa **Franjo** prihvatio je odreknuće srijemskog biskupa mons. **Đure Gašparovića** od pastoralnog upravljanja Srijemskom biskupijom na Čistu srijedu – Pepelnicu 14. veljače 2024. godine.

U srpnju 1999. godine papa **Ivan Pavao II.** dao mu je kao pomoćnom biskupu posebne ovlasti, a 1. listopada 1999. godine imenovan je generalnim vikarom za Srijem s posebnim ovlastima sa sjedištem u Petrovaradinu. Kao generalni vikar za Srijem upravljao je srijemskim dijelom biskupije do ponovne uspostave Srijemske biskupije 18. listopada 2008. godine kada je imenovan dijecezanskim biskupom ove biskupije. Službu dijecezanskog biskupa obnašao je više od petnaest godina, a sada je biskup u miru.

Rođeni ste u Srijemu, u Golubincima, gdje ste završili osnovnu školu. Klasičnu gimnaziju pohađali ste dvije godine u Interdijecezanskom dječjačkom sjemeništu u Zagrebu, a druge dvije godine u Liceju u Đakovu gdje ste i maturirali 1970. godine. Kako ste odlučili svoj život posvetiti svećeničkom pozivu? Filozofsko-teološki studij sam pohađao u Đakovu od 1972. do 1977. godine kada sam na Petrovo 29. lipnja 1977. godine zaređen za svećenika. Vjerujem da su tada mnogi vjernici, župnik i župljani rodne mi župe Golubinci, ponajviše moji roditelji, izmolili i moj svećenički poziv dok sam zajedno s mojom braćom bio kršćanski odgajan i bio redoviti ministrant u župi u Golubincima te hodočastio svake godine s roditeljima u Svetište Majke Božje Tekijske, kojoj sam zahvalan što me je ohrabrila da se odvažim poći u sjemenište. Osjetio sam Božji poziv u svećeništvo što me je već od malena privlačilo. Kako sam već naveo, svećenički poziv sam izgrađivao od 1966. u Interdijecezanskom sjemeništu u Zagrebu, Liceju u Đakovu te u Bogosloviji u Đakovo gdje sam 1977. zaređen za svećenika nakon čega sam ostvarivao svoje svećeništvo u Srijemskoj biskupiji.

► Prve svećeničke službe obnašali ste u Srijemu 70-ih godina prošloga stoljeća. Kakva Vas sjećanja vežu za to vrijeme i kako je tada izgledao vjernički život u Srijemu?

Prve svećeničke službe obnašao sam u Srijemu. Godinu dana sam bio kapelan u Rumi od 1977. do 1978., gdje sam prije kao đakon bio na đakonskom praktikumu, a 1978. i 1979. godine službovao sam kao upravitelj župe u Irigu. Nakon toga odlazim na postdiplomski studij u Rim. U župama u Rumi i Irigu s filijalama Vrdnik, Šatrinici i Dobrodol bio sam sretan da sam mogao ostvarivati svoje svećeništvo zajedno s vjernicima u svakoj svetoj misi, susretima u župi, a posebno u župnoj katehezi djeci i susretima s mladima. Vjernički život u Srijemu obuhvaćao je prakticiranje vjere i kršćanskog života kroz pohađanje redovitih misa, slavljenje sakramenata krštenja, svete potvrde, pričesti i vjenčanja, kao i kroz duhovne oblike djelovanja poput molitvenih susreta, duhovnih obnova i vjerskih pouka. Gotovo sve župe u Srijemu također su sudjelovale u pastoralu, brizi za siromašne i potrebite te u promicanju vjerskih vrijednosti u društvu. Središnje mjesto u vjerskom životu zauzimalo je sudjelovanje vjernika u bogoslužju i osobni duhovni razvoj. Susreti vjernika župljana s biskupom i svećenicima vrlo su važni u vođenju župne zajednice. To se u Srijemskoj biskupiji ostvarivalo od ponovne uspostave biskupije organiziranjem mjesečnih duhovnih obnova svećenika, kanonskim pohodima župama, susretima mladih, obitelji, starih i bolesnih, liturgijskim slavljinama u župama u pojedinim prigodama, u podjeljivanju sakramenta Potvrde, organiziranjem koncerata duhovnog sadržaja kao i međureligijskim ekumenskim koncertima.

► Kao generalni vikar za Srijem upravljali ste srijemskim dijelom biskupije do ponovne uspostave Srijemske biskupije 18. listopada 2008. godine. Tada je sveti otac Benedikt XVI. ponovno uspostavio Srijemsku biskupiju, do tada pripojenu Đakovačkoj biskupiji i imenovao Vas biskupom. Od kolike važnosti je ponovno osamostaljivanje Srijemske biskupije?

Nakon konzultacije sa svećenicima u Srijemu, sa Zborom savjetnika te s Hrvatskom biskupskom konferencijom tamošnji dijecezanski biskup **Marin Srakić** uputio je Svetoj Stolicu Promemoriju 1. ožujka 1999., u kojoj je predložio da me imenuje generalnim vikarom samo za

»U ovim izazovnim vremenima, kada se suočavamo s brojnim promjenama i neizvjesnostima, pozivam vas da ostanemo čvrsto povezani s Bogom i jedni s drugima. Neka naša vjera bude svjetlo koje nas vodi kroz tamu, a ljubav naša snaga koja nas okuplja u jedinstvu«, istaknuo je mons. Đuro Gašparović

Srijem s posebnim ovlastima. Sveta Stolica je to prihvatila i donijela odluku o tome 6. srpnja 1999. Ovim imenovanjem bio sam sretan da mogu pastoralno djelovati u srijemskom dijelu Đakovačke i Srijemske biskupije zajedno s tamošnjim svećenicima koji su u teškim prilikama rata ostali s narodom. Motivi su bili crkvene, povijesne, političke, psihološke i materijalne naravi. Tada se u tim krajevima morala sačuvati Crkva, a katolički narod je previše prepatio da bi mogao podnijeti odvojenje, ne samo od Hrvatske nego i od Đakovačke biskupije. Tada je naime bila potrebna podrška đakovačkog dijela biskupije i svećenicima i vjernicima koji su u političkim (ne)prilikama Jugoslavije doživljavali veliku nesigurnost. Kao generalni vikar od 1. listopada 1999. započeo sam službu ovim dijelom biskupije. Crkva i biskupija bile su ranjene, opustošene protjerivanjem našeg katoličkog stanovništva iz ovih krajeva i bilo je potrebno uložiti velike napore u očuvanje tog malog stada koje je ostalo na ovim prostorima da bi nastavilo i ostalo dalje živjeti u zadanim okolnostima onako kako to Bog i u konačnici Crkva očekuje – u prilikama i okolnostima koje su nama zadane. Naime papa **Klement XIV.** je 9. srpnja 1773. godine ujedinio Srijemsku i Bosansku biskupiju u osobi jednog biskupa, koje su ostale odvojene i netaknute u svojim granicama. To su zahtijevale i sugerirale tadašnje prilike. Velike promjene u posljednje vrijeme na političkom, društvenom i gospodarskom području utjecale su i na crkveni život na tim prostorima, posebice u Đakovačkoj ili Bosanskoj i Srijemskoj biskupiji. Biskupija je djelovala u dva državna sustava, a administrativne granice postale su državne. No, proslava 1700. obljetnice mučeništva srijemskih mučenika u Srijemskoj Mitrovici 26. listopada 2004. godine je pokazala svu složenost organizacije i vodstva Crkve

koja živi u dvije različite društveno-političke stvarnosti. Pokazalo se da na tim prostorima Crkva mora biti čvrsta zajednica, dobro organizirana, s vlastitim službama i s dijecezanskim biskupom koji ih ujedinjuje u partikularnu Crkvu i koji će u onim prostorima i u onim prilikama zastupati svećenike i vjernike. Na području Srbije i Crne Gore donose se zakoni i odluke koji se tiču i svećenika Đakovačke i Srijemske biskupije. Naglasimo da srijemski dijecezanski biskup sa sjedištem u Srijemu mora biti sugovornik u tim slučajevima. Ne smije se zaboraviti da na području Srijema i Srpska Pravoslavna Crkva ima svoju biskupiju i svog biskupa sa sjedištem u Srijemskim Karlovcima.

► Srijemska biskupija nekada je imala sjedište u Sirmiju, današnjoj Srijemskoj Mitrovici. Nakon proglašenja Milanskog edikta 313. godine Srijemska biskupija je postala jedna od važnijih biskupija u tadašnjem kršćanskom svijetu. Koliko smatrate važnim što je Srijemska Mitrovica ponovno postala središte Srijemske biskupije?

Srijemska Mitrovica je sjedište Srijemske biskupije iz raznih razloga koji su važni za katoličku zajednicu i lokalnu kulturu. Što se tiče povijesne važnosti, Srijemska Mitrovica ima bogatu povijest kao centar kršćanske vjere na području Srijema. Stoljećima je bila središte religijskog života, a formiranje biskupije u ovom gradu odražava duboku tradiciju i kontinuitet kršćanskog naslijeđa u Srijemu. Sjedište biskupije u Srijemskoj Mitrovici omogućuje biskupu i svećenicima da budu bliže vjernicima Srijema. To olakšava pastoralnu skrb, organizaciju vjerskih događaja, obrede i sakramente te pruža vjernicima bolju podršku i duhovnu uslugu. Sjedište biskupije u Srijemskoj Mitrovici postaje simbol identiteta i zajedništva za

katolike u biskupiji. Ovo je mjesto gdje se posebno okupljaju vjernici biskupije radi molitve, obreda i zajedničkih biskupijskih aktivnosti. Time se jača osjećaj pripadnosti i zajedništva unutar katoličke zajednice biskupije.

► **Papinom odlukom postali ste i član Međunarodne biskupske konferencije svetih Ćirila i Metoda. Koji je osnovni cilj biskupske konferencije i od kolike važnosti Vam je bilo djelovanje i u tim okvirima?**

Kao dijecezanski srijemski biskup postao sam član Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda te kao punopravni član mogu se uključiti u suradnju s biskupima toga područja te s autoritetom razgovarati s predstavnicima tamošnje vlasti. Crkvene i vjerske zajednice su slobodne i autonomne u određivanju svog vjerskog identiteta i imaju pravo samostalno uređivati i provoditi poredak i organizaciju te samostalno obavljati svoje unutarnje i javne poslove. Svakako smo sačuvali integritet Srijemske biskupije u sadašnjim granicama. To znači: s istoka, sjevera i juga granice su Sava i Dunav, a sa zapada državna granica između Hrvatske i Srbije.

► **Biskup u Srijemu bili ste i ratnih 90-ih, u vrijeme kada se s prostora Srijema iselio veliki broj Hrvata. Kakav je izazov bio biti biskup u to vrijeme?**

Kada je 1991. godine buknuo rat, bile su zatvorene državne granice između Jugoslavije i Hrvatske i otežana komunikacija između dva dijela biskupije. Taj srijemski dio biskupije je teško stradao što pokazuje činjenica da je oko 20.000 katolika, najviše Hrvata u Srijemu, moralo zamijeniti ili napustiti svoje domove i vlastiti posjed. Dijecezanski biskup **Ćiril Kos** i pomoćni biskup Marin Sračić mogli su nekoliko puta u godini pohoditi svećenike i vjernike u Srijemu, ali ne bez većih poteškoća, i to preko Mađarske. Bio sam sretan da mogu pastoralno djelovati u srijemskom dijelu Đakovačke i Srijemske biskupije zajedno s tamošnjim svećenicima koji su u teškim prilikama ostali s narodom. Tada je naime bila potrebna podrška đakovačkog dijela biskupije i svećenicima i vjernicima koji su u političkim (ne)prilikama Jugoslavije doživljavali veliku nesigurnost. Kao biskup nastojao sam biti blizak sa svećenicima i vjernicima, hrabriti ih i jačati, smirivati ih i podržavati da ostanu jedinstveni i da ne pomišljaju napustiti svoje kuće. Crkva i biskupija bile su ranjena, opustošene protjerivanjem Hrvata našeg katoličkog stanovništva iz ovih krajeva, i bilo je potrebno uložiti velike napore u očuvanje tog malog stada koje je ostalo na ovim prostorima da bi nastavilo i ostalo dalje živjeti u zadanim okolnostima, onako kako to Bog i u konačnici Crkva očekuje – u prilikama i okolnostima koje su nama zadane.

► **Koje biste vidove djelovanja Srijemske biskupije izdvojili tijekom obnašanja biskupske službe?**

Na početku napominjem da je 2004. godina obilježena u Srijemu kao godina svetih srijemskih mučenika o 1700. obljetnici mučeništva sv. srijemskih mučenika koji su podnijeli mučeništvo za vrijeme progona cara **Dio-klecijana** (304.-2004.). Središnjem slavlju 26. listopada 2004. godine u Srijemskoj Mitrovici je predsjedao milanski nadbiskup kardinal **Dionigi Tettamanzi**. U organizaciji i odvijanju te proslave Crkva u Srijemu pokazala je

da je živa, da ima snage izaći iz anonimnosti u kojoj se nalazila kroz nekoliko desetljeća, napose u prošlom desetljeću. Svećenici i vjernici stekli su određenu sigurnost. Kroz svoju biskupsku službu nastojao sam voditi našu biskupijsku zajednicu kroz mnoge izazove i radosti života. Susreti biskupa sa svećenicima i vjernicima vrlo su važni u vođenju biskupe. To se u Srijemskoj biskupiji ostvarivalo organiziranjem mjesečnih duhovnih obnova svećenika, kanonskim pohodima župama, susretima mladih, obitelji, starih i bolesnih, liturgijskim slavljinama u župama u pojedinim prigodama, u podjeljivanju sakramenta Potvrde, organiziranjem koncerata duhovnog sadržaja kao i međureligijskim ekumenskim koncertima i dijalozima.

► **Na Vaše mjesto imenovan je novi biskup mons. Fabijan Svalina. Pozdravili ste njegovo imenovanje i izrazili vjeru i nadu da će voditi Srijemsku biskupiju na pravi način. Jedan od najvećih izazova za Srijemsku biskupiju je kako doći do novih svećenika, budući da ih je relativno malo i čine ga pretežno stariji svećenici. Vidite li još neke izazove i probleme u Srijemskoj biskupiji koji se zajedničkim naporima mogu prevladati?**

Zahvaljujem papi Franji što je prihvatio moje odreknuće od pastoralne službe dijecezanskog biskupa Srijemske biskupije. Zbog zdravstvenih i nekih osobnih razloga, 25. siječnja 2021. godine zamolio sam papu Franju da

Srijemskoj biskupiji dodijeli biskupa koadjutora s posebnim ovlastima i puninom vlasti dijecezanskog biskupa što je objavljeno 7. listopada 2021. godine u osobi mons. **Fabijana Svaline** koji je zaređen za biskupa na svetkovinu Krista Kralja 21. studenoga 2021. godine. Tada je preuzeo redovitu dijecezansku upravu biskupijom kao i svi ostali biskupi. Srijemska biskupija od ponovne uspostave osjetila je manjak svećenika i redovnika i redovnica i potrebu da molitvama izmolimo nova svećenička i redovnička zvanja. Zato smo 2012. i 2013. godinu proglasili molitvom za nova duhovna zvanja. Najveći izazov za Srijemsku biskupiju je i dalje kako doći do novih svećenika, jer broj svećenika koji mi imamo je relativno malen. Ali i taj broj čine pretežno stariji svećenici. Zato Srijemska biskupija nastavlja ove godine proglasom na tu nakanu zahvaljujući biskupu Fabijanu. Molimo neprestano. Nadalje, treba nastojati zajedno sa svim svećenicima, redovnicima i redovnicama odgovoriti na pastoralne izazove koji su nemali u sadašnjim vremenima. Treba pokušati očuvati i sačuvati ono što je ostalo i od onoga što je tu privoditi spasenju duša sve vjernike koji su povjereni pastoralnoj brizi u vremenima koja su ispred nas.

► **Koliko je važno nastaviti njegovati dijalog mira, suzajedništva i zajedništva na prostorima gdje je uvijek bilo turbulentno tijekom prošlih vremena? Koliko je, uz vjeru, bitno sačuvati i jezik?**

Srijemski dijecezanski biskup Fabijan Svalina je jednom rekao: »Molit ćemo Kraljicu mira koju i mi na prostoru Srijemske biskupije imamo, pogotovo u Srijemskim Karlovcima gdje je prije 325 godina potpisan i Karlovački mir kada je nastalo jedno novo ozračje na ovim prostorima, kada je sklopljen sporazum i na neki način uspostavljen mir nakon Otomanskog Carstva na ovim prostorima. Kršćanski živalj je nastojao živjeti novim životom i novim okolnostima kada je zavladao mir i sloboda u ovim krajevima. To je jedan od izazova koje ćemo također nastaviti njegovati i vrednovati u okolnostima koje su za rad nama dane«. Živimo u multinacionalnoj i multietničkoj Srbiji, a posebno Vojvodini koju sačinjava i Srijem. Kao što drugi narodi čuvaju svoj nacionalni identitet, kulturu i jezik, tako i Hrvati u Srbiji, a posebno u Srijemu, čuvaju svoj hrvatski identitet, kulturu i jezik, poštujući druge. Zahvalni smo Bogu da u pojedinim školama učenici imaju prigodu pohađati nastavu na hrvatskom jeziku.

► **Planirate li nastaviti pastoralno djelovati i u vrijeme mirovine?**

Najprije hvala dragom Bogu koji me pozvao u ovaj svijet i posvetio za svetu službu. Zahvaljujem svetom papi Ivanu Pavlu II., papi **Benediktu XVI.**, papi Franji, nadbiskupu Marinu Srakiću, nadbiskupu **Đuri Hraniću** i biskupu **Ivanu Ćuriću**. Zahvaljujem svim svećenicima, redovnicima i redovnicama, kao i brojnim laicima koji su velikodušno surađivali iz ljubavi prema ovoj mjesnoj Crkvi, te su mi tako olakšali moje biskupsko služenje kao i svim ljudima dobre volje koje sam susretao, s kojima sam razgovarao i surađivao. Zahvaljujem dijecezanskom biskupu srijemskom Fabijanu Svalini što je prihvatio imenovanje za srijemskog biskupa koadjutora s posebnim

ovlastima na razini dijecezanskog biskupa i nakon ređenja preuzeo upravu Srijemskom biskupijom. Iskreno se radujem da će s ljubavlju i odgovornošću nastaviti upravljati, voditi, hrabriti, okupljati svećenike i Kristove vjernike laike u Srijemskoj biskupiji, graditi mostove dijaloga i zajedništva, među osobama, Crkvama i narodima. U molbi papi Franji za prihvaćanje mojeg odreknuća od pastoralne službe u Srijemskoj biskupiji naveo sam da želim ostati u Srijemskoj biskupiji, biti na raspolaganju biskupu Fabijanu u svemu što smatra potrebnim i korisnim i dalje nastaviti pastoralno djelovati. Hvala biskupu Fabijanu što je prihvatio moju želju i dozvolio mi da stanujem u Samostanu svetog Jurja mučenika u Petrovaradinu.

► **Koja bi bila Vaša poruka vjernicima u Srijemu i čitateljima našeg tjednika?**

Dragi vjernici u Srijemu, s radošću se obraćam vama kao srijemski biskup u miru, osjećajući duboku zahvalnost za zajedništvo i blagoslove koje smo dijelili tijekom mnogih godina. Kao vaš biskup u miru, osjećam dužnost podsjetiti vas na važnost vjere, ljubavi i zajedništva u našoj biskupijskoj zajednici. Srijem je oduvijek bio mjesto bogate povijesti i duboke vjere. Naša tradicija nas uči da budemo čvrsti u vjeri, da se brinemo jedni za druge i da gradimo mostove razumijevanja i pomirenja. U ovim izazovnim vremenima, kada se suočavamo s brojnim promjenama i neizvjesnostima, pozivam vas da ostanemo čvrsto povezani s Bogom i jedni s drugima. Neka naša vjera bude svjetlo koje nas vodi kroz tamu, a ljubav naša snaga koja nas okuplja u jedinstvu. Neka nas naša zajednička molitva hrabri i ohrabruje u svakom koraku našeg životnog puta. Ova poruka dolazi iz srca, ispunjena ljubavlju i molitvom za svakog od vas. Neka vas Božji blagoslov čuva i obasjava, neka vas Njegova milost hrani i osnažuje, i neka nas Njegova ljubav uvijek okuplja u jedinstvu i miru. Novom srijemskom biskupu mons. Fabijanu Svalini želim da vodstvo i upravu Srijemskom biskupijom nastavi istim žarom kojim je započeo biskupsku službu nakon biskupskog ređenja 2021. godine. U duhu otvorenosti za suradnju i dijalog vjerujem da će s povjerenjem u Gospodina zajedničkim snagama nastojati znati odgovoriti potrebama Crkve u Srijemu u većinski sestrinskoj pravoslavnoj zajednici u Srbiji. Svećenike, redovnike i redovnice pozivam da i dalje surađuju s dijecezanskim biskupom u vođenju biskupije i upravi svojim župama, a vjernike pozivam da mole za svog biskupa Fabijana. Za njega molim svaki blagoslov i mudrost od Gospodina, vodstvo Duha Svetoga i majčinsku zaštitu Kraljice apostola, naše čudotvorne Gospe Tekijske, kao i zagovor sv. Dimitrija, đakona i mučenika, sv. Metoda, metropolita srijemskog, sv. Ireneja, biskupa srijemskog, te svih srijemskih mučenika. Blagoslovio ga Gospodin mnogim godinama plodne i mudre pastirske službe na dobro i spasenje svega naroda Božjeg koji mu je povjeren. Na koncu, hvala tjedniku *Hrvatska riječ* na dosadašnjoj uspješnoj suradnji na dobro biskupa, svećenika, redovnika i redovnica i Kristovih vjernika laika Srijemske biskupije kao i svih vjernih čitatelja tjednika. Neka se i dalje tako nastavi.

Prethodne generacije obrazovanja na hrvatskom jeziku

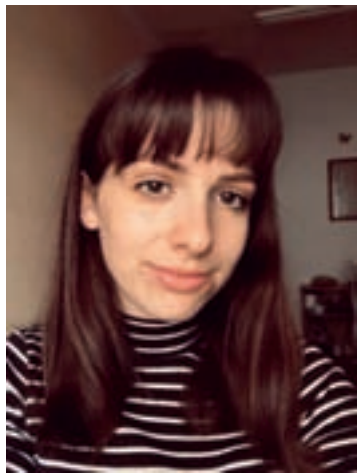
Isti temelji, a različiti putevi

»Često djeca znaju biti uskraćena za sve ovo zbog toga što ih roditelji ne žele 'izdvajati'. Djecu treba u njihovu razvoju učiti da prihvaćaju različitost, ali je veoma bitno da ne skrivaju svoju osobnost i osjećaj pripadnosti«, kaže Ana Mandić

Prije više od dvadeset godina upisati dijete u nastavu na hrvatskom jeziku bilo je nešto novo. U to su krenuli oni koji su vjerovali u uspjeh, a danas tom uspjehu svjedoče brojne generacije. Nakon završene srednje škole želja za obrazovanjem ih je usmjerila na razna mjesta, a zajednički su im temelji koje su dobili.

Pripadnost zajednici

Osnovnu školu *Ivan Milutinović* u Subotici pohađale su i **Ivana Vukov** i **Magdalena Temunović**, danas obje studentice, ali u različitim državama.

»Nakon osnovne škole i općeg smjera u Gimnaziji *Svetozar Marković* u Subotici otišla sam na studij u Novi Sad. Zahvalna sam roditeljima što su zadržali hrvatski jezik u našoj obitelji, te su nas (svih petero) upisali u nastavu na hrvatskom jeziku. Jednog dana ćemo i mi svoju djecu upisivati u nastavu na hrvatskom jeziku i tako čuvati naš jezik i tradi-

ciju«, priča Ivana Vukov i prisjeća se: »Kao razred smo bili malobrojni, pa se ponekad stvarao osjećaj odvojenosti od drugih, ali nikada nismo imali nekih ozbiljnih problema. Danas sam na trećoj godini Medicinskog fakulteta na smjeru specijalna edukacija i rehabilitacija (modul: višestruka ometenost). Za izbor struke, osim osobne želje, mi je značilo što sam išla u gimnaziju, gdje sam se naučila organizaciji obveza i planu učenja. U ovim okolnostima danas sam dosta izdvojena od svojih prijatelja koje sam stekla u periodu školovanja, svatko je otišao na svo-

ju stranu i vidamo se samo za blagdane. U sjećanje mi znaju doći lijepi trenutki i uspomene, pa mi ponekad i fale ta divna druženja. Sretna sam što imam priliku dolaziti kući češće, pa mogu provoditi vrijeme i pomagati svojoj obitelji«, kaže Ivana koja, kako je rekla, radosno iščekuje završetak studija i dolazak nazad u svoj grad gdje će, bar se nada, moći raditi posao koji voli i graditi svoju obitelj oslanjajući se na dobivene temelje.

Nastavu na hrvatskom jeziku pohađala je i Magdalena Temunović, koja je nakon osnovne upisala srednju Muzičku školu – smjer tambura.

»Lijepo uspomene nosim iz osnovne škole, bili smo brojani razred i uvijek smo bili društveni. Smatram da se danas dosta toga pomaklo što se tiče obrazovanja i otvorene su brojne mogućnosti. Iako nije bilo tako davno, mi smo generacija koja nije imala baš sve udžbenike, ali smo imali sve što je bilo potrebno da naučimo i uvijek smo se nekako snalazili. Danas djeca imaju sve, i prijevoz, što smatram odličnom idejom, i vjerujem da znači roditeljima«, priča Magdalena i dodaje kako se rado sjeća i brojnih izvannastavnih aktivnosti:

»To su bile stvarno divne i kvalitetne ekskurzije. Puno toga smo vidjeli, poput Plitvičkih jezera, Vukovara, Zagreba, Splita, Beča... to su uspomene koje se pamte za cijeli život. Danas, iz oka studentice prvo sam zahvalna roditeljima što su brata i mene upisali u hrvatske odjele, iako to kod nas nije bilo niti upitno jer smo od malih nogu, zapravo od vrtića aktivni u hrvatskoj zajednici, a sada sam zahvalna i Hrvatskom nacionalnom vijeću što

su nam osigurane upisne kvote, domovi, stipendije... Sve to puno znači i olakšava studiranje», priča Magdalena koja je studentica treće godine preddiplomskog sveučilišnog studija – smjer tambura na Umjetničkoj akademiji u Osijeku.

Jačanje identiteta

»Moje obrazovanje na hrvatskom jeziku trajalo je punih 12 godina«, započinje razgovor **Katarina Piuković**, te dodaje: »Istina, tome treba pridodati i vrtić. Danas, kada se osvrnem na te godine, mogu samo biti zahvalna roditeljima što su donijeli takvu odluku. Pohađanje nastave na hrvatskom jeziku ne znači samo slušati gradivo na ijekavici. Njegovanje jezika, kulture i vjere, odnosno svega

onoga što negujemo i što živimo u obitelji, živjeli smo i u školi. U periodu osnovne škole na nastavi se govorilo ijekavicom, a na odmoru ikavicom. Neki od nas poznavali su se još iz vrtića, neki su pripadali istim župama, išli smo na iste izvannastavne aktivnosti (folklor ili orkestar). Nismo bili povezani samo zato što smo išli u isti razred već smo bili odgajani s istim vrijednostima. Možda smo upravo zbog toga bili toliko bliski, pa smo se drugim odjelima u školi činili previše zatvorenima. I uprava škole vrlo je cijenila naše odjele, pa i nastavnici u zbornici. S obzirom na to da se s nama radilo, većina nas davala je izvrsne rezultate na natjecanjima. Sudjelovali smo u brojnim školskim aktivnostima, priredbama, ekskurzijama, posjetima, radionicama...«, prisjeća se Katarina i s ponosom govori kako odluku roditelja smatra ispravnom iz sljedećih razloga: »Prije svega zbog toga što sam izrasla u osobu koja je svjesna svoga nacionalnog identiteta, naše kulturne baštine i govora kojeg treba čuvati. Tu je naravno i rad, veliko zalaganje nastavnika, profesora i ljudi iz zajednice koji su uz roditelje prepoznali moje talente i trudili se biti mi vjetar u leđa. Zbog toga, danas sam tu gdje jesam«, priča studentica četvrte godine Fakulteta tehničkih nauka u Novom Sadu, a uskoro i diplomirani inženjer menadžmenta.

Katarina uz studij radi i kao prezenter Dnevnika na hrvatskom jeziku na Radioteleviziji Vojvodine, te dodaje: »Izrazito mi je drago kada u nekom prilogu u Dnevniku vidim da su djeca koja danas pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku uključena u izvannastavne aktivnosti i da se to cijeni i podržava, jer su upravo one te koje nadograđuju njihove talente i stvaraju ih osobama spremnim za dalji nastavak bilo da je to u Srbiji ili Hrvatskoj jer gdje god pošli, poći će spremni«.

O obrazovanju na hrvatskom svjedoči i **Ana Mandić**, studentica treće godine Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta, smjera rehabilitacija u Zagrebu.

»Često se osvrnem na moje obrazovanje i zahvalna sam roditeljima što su me upisali u nastavu na hrvatskom jeziku i time osigurali da se uvijek osjećam kako pripadam negdje. Išla sam u OŠ *Matko Vuković*, te sam završila opći smjer u Gimnaziji i s ponosom se sjećam kako smo svi u razredu govorili ikavicom, isto onako kako pričamo kod kuće s roditeljima, majkama i didama, a na nastavi književnim hrvatskim jezikom. Roditelji su imali veliku ulogu u izgradnji osjećaja nacionalne pripadnosti i vjeroispovijesti, a upis u nastavu na hrvatskom jeziku omogućio je da ti temelji postanu još čvršći. U Gimnaziji smo kao razred imali jaku i vjersku osviještenost, koja je veoma bitna za nas bunjevačke Hrvate. Išli smo na vjeronauke kod franjevac, zajedno smo putovali sa Subotičkom biskupijom, posjećivali župe... Također, moja najljepša ljetovanja bila su u Novom Vinodolskom, na Cresu, Prviću...«, prisjeća se Ana.

Takva ljetovanja, kako je naglasila, bila su najčešće i duhovnog karaktera, te se raslo u vjeri, pripadnosti zajednici i jačanju identiteta. U tom periodu Ana je stekla i prijateljstva, za koja kaže da se i danas neguju i opstaju upravo zbog istih vrijednosti i odgoja.

Takva ljetovanja, kako je naglasila, bila su najčešće i duhovnog karaktera, te se raslo u vjeri, pripadnosti zajednici i jačanju identiteta. U tom periodu Ana je stekla i prijateljstva, za koja kaže da se i danas neguju i opstaju upravo zbog istih vrijednosti i odgoja.

»Možda smo se par puta i susreli s neugodnim dobacivanjem ili ismijavanjem od strane drugih učenika iz ostalih odjeljenja na hodniku škole, ali niti u jednom trenutku me to nije čak ni iznerviralo, jer sam znala kakvu jaku zajednicu iza sebe imam, divne ljude za prijatelje, prekrasne uspomene i to što znam tko sam i što sam, gdje pripadam, što je veoma bitno za svaku osobu i za izgradnju njezine ličnosti«, kaže sugovornica.

Nastavu na hrvatskom jeziku Ana je ocijenila kao iznimno kvalitetnom, što se, kako je rekla, vidi i kroz brojne nagrade koje postižu učenici.

»Često djeca znaju biti uskraćena za sve ovo zbog toga što ih roditelji ne žele 'izdvajati'. Djecu treba u njihovom razvoju učiti da prihvaćaju različitost, ali je veoma bitno da ne skrivaju svoju osobnost i osjećaj pripadnosti. Često ne mogu objasniti ljudima odakle mi toliko velika želja za studiranjem u Hrvatskoj, u Zagrebu. Vjerujem da je veliku ulogu odigralo i obrazovanje na hrvatskom nastavnom jeziku«, kaže Ana i spominje kako u slobodno vrijeme rado volontira u raznim udrugama i tako dodatno radi na sebi i svom usavršavanju.

Ž. V.

Počela je izborna utrka!

Prvog svibnja, umjesto nekadašnje »prvomajске parade« u Beogradu, tko nije odlazio na »prvomajski uranak« recimo u šumu ili u neku vikendicu mogao je gledati suvremenu »comedia della'arte« u velikoj sali republičke Skupštine. Nemam namjeru dugo objašnjavati pojam »comedia della'arte«, ali kratko to je kazališni oblik nastao u vrijeme renesanse, kada profesionalni glumci improviziraju na kazališnim daskama. U ovakvim predstavama ima i stalnih likova, poput Arlekina, Pulcinele, Pedrolina itd., uglavnom muških. Oni, ovisno o situaciji, improviziraju na sceni, a osnovni cilj je da se puk zabavlja. U našoj suvremenoj, obnovljenoj varijanti ovog oblika scenske umjetnosti također ima stalnih sudionika koji se zovu: predsjednik(ca) parlamenta, vođe oporbe, predsjednici oporbenih frakcija kao i predsjednici vladajućih frakcija, naravno i zastupnici određenih stranaka. Jedna od glavnih uloga pripada »mandataru« buduće republičke Vlade, a kandidati za ministarska mjesta u ovom igrokazu bili su nijemi statisti koji su se oglasili tek na koncu kada su glasno polagali prisegu. Važno mjesto u skromnoj scenografiji, pored govornice i predsjedničkog stola, je kolektivna klupa u kojoj sjede ministarski kandidati. U ovom slučaju bilo ih je puno, pa su neki morali sjediti na stolcima koje su neki oporbeni sudionici komedije, tzv. oporbeni glumci, nazivali hoklicama (prim. a.: mora da je scenograf predstave pogriješio prilikom projektiranja i izrade scene.) Skoro zaboravih reći naslov predstave: »Izbor nove Vlade Republike Srbije«. Dramska tema je bila klasična: borba između dobrog i zla, između tame i svjetlosti, poštenih i kradljivaca. Struktura je također bila klasična: predgra-prelud u trajanju od tri sata koju je izvodio Mandatar. Zatim je slijedilo nekoliko činova koji su trajali duboko u noć, tako da je predstava prekinuta i nastavljena sutradan, kada smo prisustvovali dugim monolozima koje su izvodili akteri iz vokalne grupe »Oporba«; koji su u zboru repovali pjesmu: »Ukrali ste nam izbore, bit ćete kažnjeni«. Na koncu je slijedilo finale zvano glasovanje s rezultatom 152 od 250 poslanika (malo više od potrebne većine). Dio oporbenih aktera je napustio salu, a odabrani su izvršili ritualne radnje: zajedničku prisegu i pojedinačno potpisivanje.

Jedan muški lik iz »comedia della'arte«

na temeljca« za grandiozni objekt koji nosi radni naslov »nacionalni stadion« (»poslije će ljudi odabrati ime, jer oni su najkompetentniji«, citat predsjednika Republike). Mjesto predstave je predgrađe Surčin, a glavni akteri su predsjednik republike sa suradnicima, još neizabranim ministrima, bivši nogometaši i drugi gosti. Scena prva: akteri sjede na krovu otvorenog autobusa i približavaju se polako mjestu događaja (košava puše). Scena druga: autobus se zaustavlja i stoji u jednom mjestu. Kamera izravnog TV prijenosa pokazuje okolinu, ravni teren na kojem su postavljena dva-tri stroja za nabijanje armirano-betonskih šipova, zvanih »makare«, zapravo gradilište budućeg »Ekspoa 2027« (dio projekta »Skok u budućnost«), jer su i to gradilište akteri obilazili.

Scena treća: direktni prijenos se prekida i iz studija se prenose vijesti. Nakon cca. pola sata slijedi scena br. 4.: akteri su sišli s autobusa i stoje ukruć oko jednog mjesta. Predsjednik u ruci drži jedan predmet loptastog oblika zvani kamen temeljac. Slijedi prigodni govor, zatim se loptasti predmet zakopava u pijesak. Pitanje: zašto je prekinut izravni TV prijenos? Objašnjenje na oporbenim TV postajama: cijeli Novi Beograd je izgrađen na terenu nekadašnje močvare, koji je nasipan pijeskom iz Dunava i Save. Tako se to čini i na ovom velikom gradilištu i autobusu se naprosto zaglavio.

Što nas čeka u Subotici?

Po mom mišljenju »comedia della'arte« u Skupštini i polaganje kamena temeljca zasad bezimenog nacionalnog stadiona je dio predizborne kampanje, prije svega za izuzetno važne izbore za Skupštinu grada Beograda. Vladajuće stranke su spremne zubima i noktima zadržati vladajuću poziciju u gradu. Jer tu ogromnu količinu novca predviđenih za ulaganje u buduću izgradnju ne žele prepustiti oporbi – »Malo morgen«, rekao bi nekadašnji predsjednik Srbije. Naš gradonačelnik u tehničkom mandatu na netu je najavio skorašnje otvaranje subotičkog Kazališta, jer je ono skoro završeno, samo se čeka predsjednik da se vrati iz Amerike i da to On učini. Koliko se meni čini, On ima daleko važnijih problema od našeg kazališta. Zasad su samo lokalni izbori izvjesni, no arapska poslovice veli »nitko ne zna što donosi sutrašnji dan«.

Zašto je prekinut direktni TV prijenos?

Prvog svibnja u »prijestolnici, bez prijestola« odigravala se još jedna javna predstava s nazivom »Polaganje kame-

Oporba i njihovi čvorovići

Da su kojim slučajem u središtu medijske pažnje, predizborne »aktivnosti« u Subotici po svojim bizarnostima nadmišile bi i one beogradske. Taman kada je žabokrečina lokalne političke scene prekrila posljednji krug na površini što ga je proizveo listić priopćenja Pokreta građanske Subotice (PGS) o bojkotu izbora iz njezinih se dubina pojavio »blupić« u vidu najave formiranja liste Subotica protiv nasilja – biram Suboticu – koju čine Narodni pokret Srbije (NPS), Demokratska stranka

(DS), Zeleno-levi front (ZLF), Liga socijaldemokrata Vojvodine (LSV) i Demokratska zajednica Hrvata (DZH) – a čija je nositeljica bivša ravnateljica Suvremene galerije, povjesničarka umjetnosti **Nela Tonković**. Na taj način građani Subotice koji nisu skloni aktualnoj vlasti, a takvih je zacijelo i više od polovine, dobili su alternativu PGS-u, odnosno odgovor na nedavno pitanje iz naslova ove kolumne »a tko će nam sad biti oporba«.

Svjesni svoje snage i (ne)moći, ali i želje za »drugacijom Suboticom« u gradskom parlamentu, gradski odbori NPS-a, DS-a, ZLF-a, LSV-a i DZH-a ujedinili su svoje prutice ne bi li od njih sastavili batinu kojom će iz kabineta lokalne samouprave istjerati dosadašnje koalicijske partnere, prije svega iz redova Srpske napredne stranke (SNS) i Saveza vođovodanskih Mađara (SVM) te njihovih politički beznačajnijih priljepaka. Za promatrača sa strane – onog sklonijeg Davidu u borbi s Golijatom i onog kojem je svaka vlast predmet provjere i analize – reklo bi se stvoreni su uvjeti za kakvu-takvu političku borbu čiji će ishod biti poznat u noćnim satima 2. ili jutarnjim 3. lipnja.

Međutim, tek nakon najave spomenute liste površina žabokrečine, zvane politička scena grada, počela se micati. Dio PGS-a, predvođen donedavnim šefom kluba vijećnika **Miroslavom Milojevićem** i bivšim gradonačelnikom **Jenőom Maglajem**, najavio je također formiranje predizborne liste i tako učinio još zanimljivijim ovaj oporbeni cirkus. Nakon njihove najave o sudjelovanju na

izborima neutralnom građaninu, onom sklonijem Davidu, ostaje zbunjilo u vidu nekoliko pitanja, od kojih su najvažnija bar dva: tko je pravi PGS – onaj za bojkot ili onaj za izbore, odnosno u čiju korist rade ako se bore protiv i ovako skrpljene oporbe?

Nije, međutim, ni to sve: krivotvorina falsifikata osvanula je prije šest dana i na mrežnim stranicama Gradskog odbora Stranke slobode i pravde (SSP). S istaknutim čaršavom na stolu subotičkog SSP-a na kom piše »Subotica protiv nasilja« u tekstualnom dijelu stoji kako je »u ovakvim okolnostima bojkot izbora jedini način (borbe, prim. a.)«! Kako se, dakle, duet Milojević-Maglaj naknadno prikazao kao Bim a ostatak PGS-a (ako taj pokret u tom obliku uopće više i postoji) kao Bum tako i subotički SSP sve više podsjeća na Frita, a koalicija Subotica protiv nasilja na Fruta, što u konačnici daje sliku Šestorice veličanstvenih Čvorovića.

I što onda preostaje običnom građaninu, onom sklonom Davidu, kada sama oporba lopatama baca klipove u vlastite kotače a da prava borba još nije ni počela? Koji argument uzeti prije odluke o izlasku na izbore ili bojkotu 2. lipnja: da se vrijedi boriti u bilo kakvim uvjetima ili je upravo zbog istih tih uvjeta svaka borba uzaludna, pa treba izabrati neki drugi način za ostvarenje cilj(ev)a s jednim jednostavnim potpitanjem za ovu drugu opciju: koji? Naravno, otrežnjujuće ovih dana djeluje i postizborna slika iz Hrvatske: kako znati da te nakon izbora neće izdati upravo oni koji su se zaklinjali u svoju postojanost već nakon prvog poziva u zamjenu za neku funkciju, čineći od sebe lafa a od tebe koji si za njega glasao magarca? I kako se onda oprati pred sobom ne pitajući se što sam uopće sudjelovao u svemu tome i dao vlastiti legitimitet?

A opet: ima li smisla bojkot kada on nije jedinstven?

E, s takvim unutarnjim dijalozima ne bori se onaj koji je oduvijek navikao navijati za Golijata. Uvaljen u vlastiti komoditet gleda **Božanskog** i sluša bajke koje ga obasipaju sa svih strana. Ako ćeš gospodarski, tigar smo; ako ćeš vojno, sila smo; ako ćeš nacionalno, naše jedinstvo jamac je uspjeha; ako ćeš moralno, što su svjetske zavjere naspram nebeske pravde. I u pravu je: gledajući ovu oporbenu fisiju, iz stanja hipnoze probudit će se ljutit i zbunjen. Bajke su, priznat ćete, ipak ljepše. Makar bile i za odrasli svijet.

Z. R.

Obitelj Čačić

Od Bruške do Bezdana, pa širom svijeta

Čačići su iz sela Bruška kolonizirani u Riđicu. Odatle je jedan dio Čačića došao u Bezdan, a iz Bezdana u Hrvatsku, diljem Europe, na Tajland, u Australiju...

Žive u različitim gradovima, različitim državama, pa i na raznim kontinentima, a vezuje ih prezime **Čačić** i kuća u Bezdanu. Mjesto je to na koje se svi rado vraćaju, čak i desetljećima nakon odlaska, jer se u ovoj obitelji, bez obzira na daljinu, njeguju i čuvaju rodbinske veze.

Razgranata grana

Krunoslav Josip Čačić iz Vinkovaca voditelj je Poduzetničkog centra u Vinkovcima i cijeli život živi u tom gradu, ali obiteljski korijeni vezani su mu za Bačku, točnije Bezdan gdje je rođen njegov otac **Marijan**. U kući u Novogradske broj 39. Tu kuću Krunoslav Josip i Marijan zajedno su posjetili prije desetak dana. I ne samo njih dvojica već još tridesetak Čačića koji su iz različitih gradova, država, pa i kontinenata došli na obiteljsko okupljanje. Krunoslav Josip razgovor počinje rečenicom:

»Ja sam sretno dijete rastavljenih roditelja, ali svojih Čačića se nikada neću odreći. Moji su se razveli kada

sam imao devet mjeseci, svatko živi svoj život, ali s očevom stranom ostali smo u jako dobrim odnosima i okupljanje obitelji ne bih nikada propustio. Otac Marijan je rođen u ovoj kući u Bezdanu, ali je njegov otac, moj djed **Ante**, trbuhom za kruhom otišao u Vinkovce, tamo se moj otac oženio. Ja sam ostao u Vinkovcima, a otac svuda po svijetu da bi se na kraju skrasio u Zagrebu, odnosno Velikoj Gorici. Znam se našaliti i kazati: 'nema nas Čačića puno, ali smo dobro raspoređeni'. Ima nas po cijelom svijetu«, kaže Krunoslav Josip i dodaje da se Čačići okupljaju jednom godišnje i uvijek se upoznaju neki novi rođak.

Kao i Marijan, u Bezdanu je rođen i dr. sc. **Nikola Čačić**, priznati stručnjak za selekciju šećerne repe, sada umirovljenik s adresom u Novom Sadu. Iz Bezdana je otišao na studije 1962. godine.

»Majka je u Bačku došla kao trudnica s mojim stricem i mene je u studenome 1945. godine rodila u Riđici, baš u ulici koja se zvala Dalmatinska. Otac je dobio kolonizaciju u Riđicu, ali je kasnije bio delegat kolonizacije u

Bezdanu i tako smo iz Riđice došli u Bezdan. Ali i tu smo, u kući u Bezdanu, imali u jednom dijelu vrta vinograd. Vezivalo nas je to za stari kraj«, kaže Nikola Čačić koji i danas kada dođe u Bezdan vrijeme provodi u vrtu iza kuće.

Njegov sin, također **Nikola**, živi na Tajlandu, gdje se i oženio Tajlandankom, a na susret u Bezdanu došao je sa suprugom i dvoje djece.

»Prvo je na Tajland otišao brat, došao sam mu u posjet i odlučio ostati i tamo raditi, a nastavnik sam engleskog jezika. S Tajlanda smo došli zbog ovog susreta. Pamtim ovu kuću, kao djeca dolazili smo dva puta tjedno iako smo živjeli u Novom Sadu. Djeca su prvi puta bila prošle godine, a supruga je već bila nekoliko puta. Bili smo i u Hrvatskoj da upoznamo i širu obitelj. Želim da djeca

zapamte ovaj kraj i da i sami kasnije pozele doći«, kaže Nikola.

Mjesto koje se zove kuća

Domaćin susreta Čačića u Bezdanu bila je **Milica Marinković**, rođena Čačić, također u kući u Novogradskoj 38.

»Ovo mjesto zovemo kuća. Kada se u obitelji Čačić kaže idem kući, onda dolazimo ovamo. Ona je naše izvorište. Moj djed **Jure** je u Bezdan došao 1946. godine. Druga generacija se raselila u Zagreb, Grac, okolicu Benkovca, čuli ste i na Tajland, Australiju. Većina nas je ostala u Vojvodini, ali Čačića ima čak i do Niša. Bavimo se različitim poslovima. Ako bih rekla uspješno, izgledalo bi da se hvalimo, ali suština je da volimo posao koji radimo«, kaže Milica.

Kako kaže Čačići su odgajani kao velika obitelj čiji su članovi usmjereni jedni na druge.

Došli su u Riđicu u kolonizaciji 1946. godine, a tamo su ih privukli vinogradi što ih je podsjećalo na kraj iz kojeg su došli.

Iz Riđice je Jure Čačić došao u Bezdan. S njim je došao i brat **Anta** koji se kasnije vratio u Dalmaciju, pa odatle otišao u Vinkovce gdje njegovi potomci žive i danas.

»Otac je zbog posla iz Riđice došao u Bezdan. Čačići su inače iz sela Bruška kod Benkovca. To mi zovemo zaseoci. U Bruškoj ima tri prezimena; Čačić, **Marinović** i **Zrinić**. U Bruškoj se okupljamo za Veliku Gospu i onda je Bruška puna. Sada Bruška ima, u sva tri zaseoka, manje od 200 stanovnika, a na Veliku Gospu bude nas deset puta više. To je tradicija koja se poštuje. Inače, Čačića ima kod Knina, kod Perušića i Gospića, u Crnoj Gori«, kaže **Frane Čačić** koji je u Bezdanu živio do 1951., a već 72 godine je Zagrepčanin.

Po struci je strojarski inženjer koga je poslovni put iz Bezdana odveo do Kragujevca, Sarajeva, pa do Zagreba. Najstariji je bio na okupljanju Čačića i kako kaže većina okupljenih nije se ni rodila kada je on otišao iz kuće u Bezdanu.

Z. V.

Jure Čačić

Ivan Periškić, predsjednik Lovačke sekcije u Monoštoru

Život u prirodi i s prirodom

»Lov je za mene način života, a za mene to doslovno znači živjeti s prirodom«, kaže Ivan

Monoštor je područje očuvanih šuma, ritova, močvara, rukavaca Dunava. U blizini Monoštora je i najveće lovište jelenske divljači kojim gazduje Javno poduzeće *Vojvodinašume*. Ali u okolici Monoštora su i lovni tereni na kojima lovi i o kojima brine Lovačka sekcija u Monoštoru. Aktivno je pedesetak lovaca, među njima i dvije žene, a odnedavno je na čelu Lovačke sekcije **Ivan Periškić**, mladi Monoštorac kome je lov samo jedna u nizu aktivnosti, a sve su vezane za Monoštor i ono što selo i njegova okolica imaju.

Uzgoj, njega, zaštita, pa tek onda odstrel

Prvi lovac u selu Ivan nije postao tek tako. Trebalo je proći sve stepenike, od pomlatka, pripravnika, do lovca.

»Od četrnaeste godine sam član Lovačke sekcije Bački Monoštor koja djeluje u sustavu Lovačkog udruženja *Zapadna Bačka* iz Sombora. Od sedamnaeste do osamnaeste godine sam bio pripravnik, a nakon toga aktivni član sekcije u punom kapacitetu što znači da imam sva prava i obveze opisane u aktima sekcije. Lov je za mene način života, a za mene to doslovno znači živjeti s prirodom«, kaže Ivan.

Pojašnjava da su lovci organizirani u lovačkim udruženjima i njihovim sekcijama. Kaže, na prvom mjestu su uzgoj, njega i zaštita divljači i tek na kraju kaže dolazi odstrel.

»Naravno da to nije sve. Postoji još čitava mreža povezanih, srodnih ili logičnih aktivnosti koje se ostvaruju prije, između i nakon pobrojanih aktivnosti da bi sekcija funkcionirala na pravi način. Lovište je podijeljeno u revire gdje se o svakom reviru brine određeni broj lovaca«, pojašnjava Ivan.

Kao predsjednik, Ivan ima dodatnih obveza i odgovornosti, ali kako je rastao uz lovce znao je što prihvaća i što će mu biti obveze.

»Svi smo mi lovci u svoje slobodno vrijeme. Relativno dugo sam u društvu pa sam znao što me čeka izborom za predsjednika. Moja zadaća kao predsjednika, naravno pored onih zadataka koji važe za svakog lovca, je da organiziram rad sekcije, sazivam Upravni odbor i Skupštinu sekcije, pratim zakonitost u radu, nove propise koji eventualno budu doneseni u ovom području, te bliska suradnja s lovcima koji obavljaju dužnosti lovniaka sekcije. Suradnja s lovcima je vrlo bitna, jer se oni bave organiziranjem lova bilo da je to grupni ili pojedinačni lov te organiziranjem brojanja divljači. Osim toga, kao predsjednik sekcije održavam vanjske kontakte kroz suradnju s lovačkim udruženjem Sombor, s inspekcijama koje su nadležne za praćenje propisa iz ovog područja, mjesnom zajednicom na čijem teritoriju sekcija radi te sa svim institucijama i pojedincima koji pokazuju interes«, kaže Ivan.

Lovci su na terenu i kada nisu u lovu

Za neupućene lovci su ljudi s puškama koji ubijaju divljač, ali takav dojam imaju samo oni koji ne poznaju rad lovačkih sekcija i društava i sve ono što lovci na terenu čine kako bi održali divljač na području o kome brinu.

»Svim članovima sekcije bitno je održati bonitet (vrijednost) lovišta i matični fond divljači u lovištu. Bonitet je ocjena zasnovana na više parametara koji određuju njegovu vrijednost, a oni najvažniji su prisustvo vode, zaklona, hrane, mira koje imaju životinje. Lovište je kao jedno cjelovito područje podijeljeno na manja područja koja se nazivaju revir, a u matičnom fondu uvijek se gleda na lovište kao cjelinu. Reviri se dodjeljuju lovcima (grupa lovaca) i oni se u okviru svog revira, kad se ukaže potreba, moraju brinuti o ishrani divljači, pratiti brojno stanje divljači i sva događanja i promjene u reviru. Ako dođe do smanjenja broja neke vrste divljači ispod određenog broja, pušta se divljač iz uzgoja, a odstrelom se odstranjuje prekobrojna divljač«, kaže naš sugovornik.

U monoštorskom lovištu su divlje svinje, predatori kao što su šakali, lisice i jazavci, zatim srneća divljač, zečevi, fazani, patke, guske i prepelice. Zec i srneća divljač trenutno se ne love, jer je brojnost ove vrste drastično opala. Na teritoriju od oko 2.000 hektara na kojima love monoštorski lovci je i 19 automatskih hranilica.

»Što se tiče ishrane divljači, iznosimo u lovište velike količine kukuruza i ostale vrste hrane. Lovci su na terenu i kada nisu u lovu. Hranu za divljač financiramo sami, nešto dobijemo, nešto sami proizvedemo. Tijekom godine organiziramo i akcije čišćenja terena«, kaže Ivan i dodaje da lovci na teren izlaze prikladno odjeveni u lovačku uniformu.

Ivanova lovačka priča samo je jedna od onih koje bi se mogle ispričati o ovom svestranom Monoštorcu. Po struci je master inženjer šumarstva – smjer lovstvo. Uposlen

je u gimnaziji i srednjoj stručnoj školi *Nikola Tesla* u Apatinu, gdje predaje stručne predmete iz područja prerade drveta.

»Slobodno vrijeme koristim za rad u svojoj radionici u kojoj se bavim obradom drveta. Neki kažu da sam umjetnik, no ja se samo trudim drvetu dati i neku upotrebnu vrijednost izrađujući od njega stvari koje se mogu koristiti u svakodnevnom životu, a gdje god mogu dajem mu osobnost. Od trinaeste godine bavim se drvetom. U početku sam pravio drvene igrčke, kako kod nas kažu *dičje figurice*. Prvo sam ih izrađivao za sebe pa sam onda izrađivao poklone za druge da bih se vrlo brzo izvjestio te počeo i prodavati svoje uradke. Danas radim širok spektar da kažem proizvoda nastalih obradom drveta, od satova, podloški za trofeje, namještaja, pepeljara, predmeta od rogova, privjesaka, kuhinjskih elemenata, gumba, lustera te čak i kravate od jelenskih rogova«, kaže Ivan koji sve pobrojano pravi u radionici koja je opremljena suvremenim strojevima.

Ne odbija ni posjetitelje u svojoj radionici; nerijetko su to djeca, a Ivan ih upoznaje s tajnama svog umijeća rada u drvetu.

»Događa mi se da želim nešto uraditi i za svoju dušu, imam ideje ali često ne stižem. U slobodno vrijeme, pa makar to bili rani jutarnji ili kasni noćni sati, i drvo dođe na red«, kaže Ivan.

Kao posebnost ističe izradu medvjeda u hrastovom stablu. Postavljen je kao turistička atrakcija ispred kuće njegovih roditelja. Figura je to medvjeda rađena u deblu hrasta starom oko 260 godina. Visina medvjeda je 1,7 metara, a obujma u jednom dijelu 3,5 metra. Uz osmijeh još dodaje da mu se obitelj već generacijama bavi pčelarstvom te da i on poznaje sve tajne ovog zanata. Ne bavi se pčelarstvom no roditeljima **Ivici** i **Anici** rado pomaže i oko tog posla.

Željko Šeremešić

Spoj dviju iskonskih ljubavi

»Tu sam uvijek za suradnju kad je u pitanju tamburaška, crkvena glazba ili bilo što drugo. To su moji korijeni, to je iskonski moje i to ne ostavljam. Latino odnosno flamenco je drugi dio mene koji je isto iskonski moj. To su dvije ljubavi spojene, to je sve muzika«, kaže Antonija Dulić

Antonija Dulić, rođena Piuković, mnogima je poznata prije svega kao nekadašnja članica Subotičkog tamburaškog orkestar te dugogodišnja vokalna solistica čije se izvedbe i nastupi vezuju uz tamburašku, tradicionalnu, crkvenu glazbu. No, unatrag već 14 godina, u okviru dua *El Gusto del Flamenco* uz flamenco gitarista **Robertu Đivanovića**, pjeva latino, odnosno flamenco glazbu i to isključivo na španjolskom jeziku.

Zakružena priča

Uz pjevanje flamenca Antoniji se, kako ističe, otvorio neki drugi put te uz to što je do sada radila čini jednu zakruženu, jako lijepu priču, čijih se početaka prisjeća s velikim zadovoljstvom.

»Kada me je Robert pitao da pjevam uz njega, sjećam se točno i datuma – 30. prosinca 2010., nisam se puno mislila. I prije sam privatno slušala latino glazbu, istina flamenco nisam poznavala. Kada mi je postavio pitanje, to je za mene bilo pravo ushićenje, samo su se sve kockice posložile i pristala sam. Ovako zakružena priča do tada nije postojala i sav smisao je dobila mojim upoznavanjem s Robertom. Nakon toga kreću probe, nastupi i to evo traje već 14 godina«, priča ona.

Dodaje kako joj pjevanje na španjolskom ne predstavlja problem, a nije joj ni strano jer je i prije znala otpjevati nešto na tom jeziku, i to kroz suradnju s glazbenicom i skladateljicom **Nelom Skenderović** ili sa Subotičkim tamburaškim orkestrom (STO).

»Nije ga teško svladati, jezik je vrlo pjevljiv, slušam ga i sama, a tu je i Robert da me posluša i posavjetuje da to i stilski i zvučno i po izgovoru bude kako treba«, navodi Antonija.

Izvođenje flamenco glazbe, uz određenu garderobu, podrazumijeva i poseban nastup na sceni, te specifičnu tehniku pjevanja, čemu se Antonija još uvijek uči.

»Ja sam uvijek bila statična dok sam svirala u STO-u ili nastupala kao vokalna solistica, a u flamencu se prosto moraš kretati, što sam također naučila od Roberta. Sav taj ritam i puls koje flamenco nosi u sebi, tu muzikalnost i sam doživljaj pjesme moraš pratiti tijelom i pokretima ruke. Ja ne znam plesati, imam čak i tremu od toga, ali noge nekad prosto same krenu, ponese me glazba i imam osjećaj da ću zaplesati kao prave flamenco plesačice. Malo mi je još teško prepustiti se i opustiti po pitanju stila pjevanja. U pitanju je drukčija impostacija glasa (tehnika pjevanja) mog klasičnog školovanja u odnosu na flamenco izvedbu. Moram to drukčije primijeniti, od načina disanja, pjevanja, a posebno kada je u pitanju temperament. Teško mi je naučiti neke pjesme upravo zbog toga što sam klasično glazbeno obrazovana i gdje sam ih učila uz note i tekst. Međutim, ovdje toga nema, ima puno improvizacije jer izvorni flamenco pjevači nisu glazbeno pismeni, netočno sviraju, oni prosto flamenco žive. To u kompletu zvuči sjajno, ali ako ćeš glazbeno sve to staviti u metriku, to je nemoguće. No, sve je to praksa, to se sluša i to se uči.«

Tijekom nastupa Antonija i Robert se trude i educirati publiku.

»Gledamo da naglasimo je li u pitanju flamenco ples ili izvorna pjesma, potom tijekom glazbe postoje dijelovi gdje ili jako plješćem ili Robertu kažem 'ole', a s tim zapravo njega potičem i pohvaljujem kako je dobro odsvirao i skrećem pažnju publici da obrati pažnju na to. Tako da se nadopunjujemo, jedno drugo potičemo, a ujedno i educiramo publiku. Najčešće smo Robert i ja sami na sceni, ali nekad imamo i plesačicu pa je to onda kompletan doživljaj«, pojašnjava Antonija Dulić i ističe da je i dalje tu za sve dosadašnje suradnje:

»Tu sam uvijek za suradnju sa Subotičkim tamburaškim orkestrom, ansamblom *Hajo*, ako je u pitanju crkvena glazba ili bilo što drugo. To su moji korijeni, to je iskonski

moje i to ne ostavljam. Latino, odnosno flamenco je drugi dio mene koji je također iskonski moj, koji sam prepoznala uz Roberta Đivanovića. To su dvije ljubavi spojene, to je sve muzika«.

O »pravom« flamencu

Robert Đivanović gitaru svira više desetljeća i prvo je to bila pop, rock glazba i hard rock. Nakon toga počeo je nastupati s gitaristima koji bi mu se znali prilagoditi u sviranju latino glazbe, s, kako kaže, »okusom« flamenca, što je i naziv dua – *El Gusto del Flamenco*. Međutim, nedostajao mu je jedan dobar glas.

»U tim nekim privremenim bendovima bio sam primoran pjevati, a ja to ne volim, a i nemam baš lijep glas. Znao sam da Antonija ima božanstven glas, ali i da je u nekom sasvim drugom glazbenom svijetu, no jednom prilikom, u jednom gradskom kafiću gdje smo se i ranije viđali, prišao sam joj i pitao ju bi li željela pjevati latino, flamenco glazbu. Odgovorila je potvrdno i od tada je sve počelo. Svaki put to zvuči sve bolje i bolje, jako mi je drago što smo se našli i rekao bih da na ovom podneblju nema solistice kao ona koja bi to mogla tako prefinjeno, školski i osjećajno odraditi. Nema ni takvog gitarista poput mene, jer ja sviram autentični flamenco, ali sam za ovdašnju publiku spreman malo 'popustiti' i prilagoditi tu glazbu njihovim ušima. To su više evergreen, latino stvari koje sviramo u flamenco stilu«, kaže Robert, a na pitanje koja je razlika između latino i flamenco glazbe, odgovara:

»Flamenco je jedna hermetična, zatvorena stvar, čak ih i u Španjolskoj ima malo koji sviraju pravi flamenco. Flamenco je, rekao bih, ciganska stvar, svira se samo u nekim zatvorenim, izoliranim krugovima, i to isključivo za svoju dušu. Teško je to riječima opisati, da mi je tu gitara, znao bih pokazati.

Kada se kaže flamenco, mnogima je prva asocijacija flamenoco ples i to je mješavina narodne španjolske glazbe i flamenca, to je lepršaviji stil. Tu su i kastanje, koje se ne koriste u pravom flamencu. One su dodane zbog efektnosti nastupa, tj. tu su više za turiste, da privuku pažnju i doživljaj učine kompletnim«.

Robert je svojedobno bio na usavršavanju za sviranje flamenca u glavnom gradu Andaluzije, Seville, mjestu gdje, kako pojašnjava, oni koji nisu Španjolci, najviše mogu naučiti, jer imaju najbolje škole odnosno predavače.

»To je bio trojedni seminar, a tijekom boravka tamo doživio sam nešto jako interesantno. Spremao sam se za povratak kući i dok sam

sjedio ispred hotela naišao je ulični svirač. Ponudio sam mu 10 eura i zatražio njegovu gitaru, a on mi ju je dao nekako podrugljivo i u čudu što će sad s njom jedan turist koji izgleda kao skinhead. Počeo sam svirati flamenco, a njemu je polako nestajao osmijeh s lica, počeo je tražiti da ponovim neke dijelove i na momente mu se otelo ono 'ole' što je zapravo bilo spontano, iskreno priznanje za to što je čuo. U jednom trenutku me je na španjolskom pitao jesam li Ciganin. To mi je bio najljepši kompliment upućen na moje sviranje flamenca«.

Roberta i Antoniju, tj. duo *El Gusto del Flamenco* zainteresirani uglavnom mogu vidjeti u Subotici gdje nastupaju u okviru nekih kulturnih događaja.

»Unazad nekoliko godina smo redovito nastupali u Gradskoj kući u okviru glazbenog događaja *Festival ljubavi i vina*, potom prigodom otvorenja izložbe u organizaciji HLU-a *Croart*. Uglavnom idemo tamo gdje nas pozovu, jer nemamo osobu koja bi nam organizirala nastupe. Nastupili smo i u Novom Sadu na *Flamenco večeri* što se ostvarilo zahvaljujući suradnji s flamenco plesačicom **Draganom Dojčinović**, koja ima i svoju plesnu školu u tom gradu, gdje su inače ljudi više upoznati s ovom vrstom glazbe«, kaže Robert Đivanović te ističe kako sve to rade isključivo iz ljubavi.

»Publika cijeni Antonijin divan glas, a već kad ja sviram nešto virtuosno, nisam siguran da se to razumije. Ljudi ovdje reagiraju na taj neki komercijalni dio flamenca, čak je tako i u Španjolskoj, jedino što tamo ima više ljudi koji razumiju i uživaju u onom pravom flamencu. Naš pokušaj, odnosno istrajnost da radimo na ovome nije mala stvar jer je veliki izazov na ovim prostorima svirati ovu vrstu glazbe. No, mi nismo završili naš put, još učimo, trudimo se još više ući u flamenco i mogu reći da nam to dobro ide«.

I. Petrekanić Sič

Naši gospodarstvenici (CLXXXIV.)

»Drago mi je kada dođu gosti koji su imali priliku posjetiti slične objekte u većim gradovima i lijepo je kad dobijemo pohvale što smo po ugledu na prestižne lokale uspjeli tako nešto otvoriti i u Šidu. To mi puno znači«, kaže Slavica Rudić

Važno je usuditi se početi

Slavica Rudić iz Šida je nekoliko godina radila u ugostiteljstvu, a zatim je počela raditi catering od kuće i dekoriranje jela za razne vrste proslava. Nije htjela stati na tome, htjela je nešto novo i više. Došla je na ideju da u svom gradu otvori palačinkarnicu koja će se bitno razlikovati od ostalih i u kojoj će se posjetitelji osjećati ugodno kao kod kuće. Uspjela je realizirati svoju ideju i otvoriti poslovni objekt kakav je željela. Osim ugodne atmosfere, posjetitelji imaju priliku kušati i slani i slatki program palačinki i vafela, s raznim okusima koje sama osmišljava i priprema.

Od ideje do realizacije

Slavica je dugo razmišljala što je to čega u Šidu nema što bi moglo privući goste i biti profitabilan posao. Htjela je da to bude nešto novo, inovativno, gdje mogu doći mladi i obitelji s djecom.

»Kako sam i sama roditelj male djece, jedne sam nedjelje sjedila s mužem i pitala gdje bismo mogli otići s djecom da se malo opustimo i da djeca uživaju. U Šidu

ima puno kafića i restorana, ali nema mjesta za obitelji s djecom. Tada sam mu predložila da otvorimo palačinkarnicu, ali da to ne bude šalter palačinkarnica nego obiteljsko, slatkasto mjesto gdje bi dolazili i mladi. Podržao me u mojoj ideji i ubrzo smo našli odgovarajući poslovni prostor u centru grada i krenuli«, kaže Slavica.

Uz pomoć vlastitih sredstava započeli su s uređenjem interijera i kupnjom osnovnog alata za rad. Radovi su trajali tri mjeseca. Svoj plan nisu htjeli otkriti nikome. Željeli su da to bude iznenađenje.

»Muž je po profesiji stolar i glazbenik. Šank, kao i ostale stolarske radove radio je sam. Sama sam dizajnirala interijer, dekoracije u objektu. Sve sam radila s puno ljubavi i željela sam da se ambijent bitno razlikuje od ostalih i da to bude ugodno mjesto za boravak. Kada je došlo vrijeme za zapošljavanje osoblja, tražila sam da budu pozitivni, srdačni i ugodni ljudi i da je kolegijalnost na velikoj razini. Budući da sam i sama radila u ugostiteljstvu, znam koliko za gosta znači biti ugošćen i osjećati se ugodno. Mislim da je to veoma važno, jer ovdje dolaze obitelji s djecom i želim da se svi ugodno osjećaju i da imaju želju vratiti

se ponovo. To je definitivno moj princip poslovanja», ističe Slavica i dodaje da su sada osim nje zaposlene još tri djevojke.

Palačinkarnicu su svečano otvorili 9. veljače. Nakon otvorenja mnogi su došli vidjeti i isprobati što to nudi novo, jedinstveno mjesto u gradu, a prvi dojmovi su bili vrlo pozitivni.

»Gužva je bila svakoga dana, radili smo samo drugu smjenu, ali kako bismo cijeloga dana bili na raspolaganju gostima morali smo uvesti i prvu smjenu. Očekujem da će za nadolazećeg lijepog vremena biti još više gostiju. Već smo nabavili namještaj za ljetnu baštu, čime smo povećali broj mjesta. Ostalo je samo ukrasiti je kako bismo uljepšali mjesto boravka«, navodi naša sugovornica.

Pohvala je kao vjetar u leđa

Cafe palačinkarnica *Rocher* nudi palačinke s okusima *ferrero*, *pistachie*, *jaffa*, *raffaello*, *kinder bueno*, *jagodino*, *snickers*, *milka*, s raznim voćnim dodacima. Osim toga, tu je i slatki i slani waffle program te slane i američke palačinke, a uskoro će u ponudi biti i sladoled.

»Neke nadjeve pripremam sama. Trudim se da uvijek bude nešto novo i lijepo dekorirano, i ukusno i lijepo za pogledati. Kada čujem pozitivne komentare, to mi samo daje dodatni vjetar u leđa i utječe da se još više posvetim ovom poslu. Gostiju je sve više. Drago mi je kada dođu posjetitelji koji su imali priliku posjetiti slične objekte u većim gradovima i lijepo je kad dobijemo pohvale što smo po ugledu na prestižne lokale uspjeli tako nešto otvoriti i u Šidu. To mi puno znači«, kaže Slavica.

Budući da su uložili vlastita sredstva i da nisu koristili državne poticaje u planu joj je aplicirati za određena sredstva, jer, kako kaže, nije očekivala da će sve biti to-

liko skupo. Ali vjeruje da će uspjeti u svom poslovanju i plan joj je sudjelovati na natječaju za mlade poduzetnice te na natječajima na državnoj i lokalnoj razini. Većinu životnih odluka donijela je preko noći. Neke su se pokazale dobrima, a neke ne, a smatra da u ovoj poslovnoj odluci nije pogriješila.

»Kao djevojka još sam se pronalazila. Međutim, dok sam bila na porodičnom dopustu puno sam vremena provodila sama i radila na sebi. Divim se mladim ljudima koji se rano pronađu u nekom poslu i istraju u tome i već s 25 godina znaju čime će se baviti u životu. Ja nisam znala u toj dobi i tek sada sam shvatila što želim. Ovo je posao koji zaista volim i mislim da ne bih mogla raditi nešto što ne volim. Zahvalna sam suprugu na podršci. Dođe trenutak kada pokleknem ali kada on kaže da će biti sve u redu, meni bude puno lakše i idem dalje«, ističe naša sugovornica i dodaje da se neće zaustaviti na ovome i da ima u planu proširiti poslovanje.

»Stalno istražujem nešto novo i spremna sam učiti nove stvari. Vjerujem da će se vremenom izroditi još neka nova poslovna ideja kako bih mogla unaprijediti svoj posao. Svjesna sam da ne mogu sve odmah i sad, ali vjerujem da će se izroditi još neka nova ideja koju ću sa zadovoljstvom realizirati. Razmišljala sam o ponudi zdravih tortica bez šećera i glutena i o još nekoj ponudi zdravih proizvoda. Za sada je to samo ideja, ali vjerujem da ću i to ostvariti. Tek sam tri mjeseca u ovom poslu, ali sam zadovoljna. Ne mogu govoriti o tome kako preživjeti u ovom poslu, jer je još rano. Radit ću na tome, jer smatram da treba pomjerati svoje granice, izaći iz zone komfora, probati nešto novo i vjerovati u sebe«, kaže na kraju razgovora gospodarstvenica iz Šida.

S. D.

Tavankutsko kulturno lito 2024.

12. V. 2024., sveta misa 11:30 h

Sv. Leopold Mandić - Proštenje na Čikeriji
Kod križa na Čikeriji

18. V. 2024. od 18:00-00:00 h

Noć muzeja - izložba *Nagrade i priznanja nagrađenih slika od slame*
Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame
Etno postavka *Ispod svile šling - donje rublje Bunjevaka*
Etnosalaš Balažević

19. V. 2024., sveta misa 10:30 h

Duhovi (Dove) ophod *Kraljica* Tavankutom
Župna crkva Presveto Srce Isusovo,
Tavankut
Ophod *Kraljica* po Tavankutu u
popodnevrim satima

9. VI. 2024., sveta misa 10:30 h

Presveto Srce Isusovo - Proštenje u Donjem
Tavankutu - vanjska proslava,
7. VI. 2024. središnja proslava, sveta misa
10:30 h

16. VI. 2024., 18:00 h

XXIX. Festival dječjeg stvaralaštva *Djeca su ukras svijeta*
Etnosalaš Balažević

29. VI. 2024., 20:00 h

Sveti Ivan Cvitnjak - priskakanje vatre
Etnosalaš Balažević

6. VII. 2024., 19:30 h

Godišnji koncert folklornog odjela
Dom kulture - Tavankut

12. VII. 2024., 19:30 h

Otvorenje XXXIX. saziva Prve kolonije naive
u tehnici slame
Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame

15. VII. 2024., otvorenje u 19:00 h

XIII. Seminar bunjevačkog stvaralaštva
Etnosalaš Balažević

20. VII. 2024., 19:30 h

RISARSKO VEČE

Zatvaranje XXXIX. saziva Prve kolonije naive
u tehnici slame i XIII. Seminara bunjevačkog
stvaralaštva
Etnosalaš Balažević

21. VII. 2024., sveta misa zahvalnica 10:30 h

Dužijanica

Župna crkva Presveto Srce Isusovo -
Tavankut
BANDAŠICINO KOLO - 20:00 h

28. VII. 2024., sveta misa 10:30 h

Sveta Ana - Proštenje u Gornjem
Tavankutu
biskupska misa u povodu 100. obljetnice
kapele
Gornji Tavankut, kapela Sv. Ane

4. VIII. 2024., sveta misa u 18 h

Dužijanica u Mirgešu

Dom mjesne zajednice, Mirgeš

15. - 17. VIII. 2024.

Ciklus hrvatskog filma
Etnosalaš Balažević

17. VIII. 2024.

Čikerijada

Čikerija

15. IX. 2024., sveta misa kod križa 10:30 h

Proštenje u Mirgešu

28. IX. 2024., od 10:00-16:00 h

XIV. Tavankutski festival voća i autohtonih
rukotvorina
Etnosalaš Balažević

Za više informacija pratite nas na društvenim mrežama:

@matijagubectav@gmail.com

hkpd_matijagubec

www.hkpdmatijagubec.org.rs

HKPD Matija Gubec

Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame

Ansambli Hajo u Somboru

SOMBOR – Ansambli *Hajo* iz Subotice održat će u nedjelju, 12. svibnja, koncert u Hrvatskom domu u Somboru. Karte se mogu kupiti u knjižari *Lilas* po cijeni od 800 dinara. Početak je u 20 sati.

Izložba o kiparu Frangešu

BEOGRAD – ZKVH u suradnji s Fondacijom *Antun Gustav Matoš* priređuje izložbu *Robert Frangeš Mihanović* (Srijemska Mitrovica, 2. listopada 1872. – Zagreb, 12. siječnja 1940.) koja će biti otvorena u srijedu, 15. svibnja, s početkom u 19 sati u prostoru Fondacije (Beograd, Studentski trg 10). Nakon što je izložba u povodu 150. obljetnice rođenja umjetnika priređena u listopadu 2022. godine u rodnoj mu Srijemskoj Mitrovici, i u Beogradu se izlažu fotografije djela ovog velikog hrvatskog kipara i medaljera, koje je ustupio Nacionalni muzej moderne umjetnosti iz Zagreba (snimio: **Goran Vranić**), a autorica koncepcije postava je **Tatijana Garelić**, muzejska savjetnica.

ZKVH u Noći muzeja

SUBOTICA – Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata će u subotu, 18. svibnja, sudjelovati u popularnoj manifestaciji *Noć muzeja 2024*. Posjetitelji će moći vidjeti izložbu pod naslovom *Hrvatsko narodno kazalište u Subotici (1945. – 1951. – 1980.)* na kojoj će biti prikazani dokumenti, publikacije, fotografije i plakati iz arhive Zavoda te iz osobne zbirke kolekcionara **Ljudevita Vujkovića Lamića**.

Autor izložbe je **Branimir Kopilović**, stručni suradnik u Zavodu, a izložbu će u 19 sati otvoriti prof. **Nevena Baštovanović**, suradnica na izložbi i autorica elaborata pod nazivom (*Ponovni*) *Osnutak Drame na hrvatskom jeziku u Narodnom kazalištu u Subotici*.

Prostorije Zavoda će biti otvorene od 18 do 23 sata. Posjetitelji će ovom prigodom moći kupiti publikacije tiskane u nakladi Zavoda.

Predstavljanje knjige o Hrvatskom groblju u Boki

BOKA – Predstavljanje knjige autorice **Lidije Žunac** *Tragovi trajanja – Hrvatsko groblje u Boki* bit će održano u nedjelju, 19. svibnja, u Boki (Općina Sečanj). Program

započinje u 17 sati blagoslovom i molitvom na Hrvatskom groblju u Boki, a nastavlja se u 18 sati u velikoj dvorani Naftaške menze (na križanju ulica Maršala Tita i Svetozara Markovića) predstavljanjem knjige i prigodnom izložbom. Izdavači knjige su Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Subotica i Gradska biblioteka Pančevo, koji su ujedno i organizatori ovog događaja u suradnji s Kulturnim centrom u Sečnju. Recenzenti knjige su prof. dr. sc. **Vladimir Čavrak** i dr. sc. **Bojana Miljković Katić**.

Avaške godine u Zagrebu

ZAGREB – Književno-teatarski kružok HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice gostovat će 25. svibnja s predstavom *Avaške godine* u Zagrebu, u kazalištu *Histrion* (Ilica 90). Predstava je rađena prema poemi **Milovana Mikovića**, a u režiji **Nevene Mlinko**. Početak je u 20 sati. Karte se mogu kupiti preko internetske stranice kazališta: www.histrion.hr.

HKUD "VLADIMIR NAZOR" SOMBOR
REPERTOAR ZA MAJ/SVIBANJ
2024

KARTE MOŽETE
KUPITI OD PONEDELJKA
DO ČETVRTKA OD 18
DO 20 SATI I
NA DAN PRE POČETKA
PREDSTAVE

SUBOTA 11.5.2024. 20 SATI 200 DINARA
 Vladimir Đurđević „Ne igray na Engleze“
 Režija : Lea Jevtić

SUBOTA 18.5.2024. 20 SATI 200 DINARA
 Anton Pavlovič Čehov „Prosidba“
 Režija i adaptacija : Lea Jevtić

PETAK 24.5.2024. 20 SATI 200 DINARA
 Sab(h)rana dela Vilijama Šekspira
 Adaptacija, scenografija i režija : Branislav Nedić

GRADSKO
POZORIŠTE
JAGODINA

Branka Bešević Gajić, redateljica, scenaristica, kreativna producentica

Filmska borba za bolji svijet

»Moja misija se temelji na borbi za ljudska prava i slobode ljudi bez obzira na sve različitosti, jer ljepota života je upravo u njima«, kaže naša sugovornica

Umjetnički credo

Bešević Gajić realizirala je filmove različitog žanra, tematike i duljine, te nas je na početku razgovora zanimalo može li se uspostaviti neka zajednička nit među ovim ostvarenjima, nešto što bi bio umjetnički *credo* naše sugovornice.

»Svoja sam i ne pristajem na kompromise, također projekte biram u skladu sa svojim senzibilitetom, kao i fokus, koji mi je iznad svega na autorskom filmu, a manje na komercijalnom. Moja misija se temelji na borbi za ljudska prava i slobodu svih ljudi bez obzira na sve različitosti, jer ljepota života je upravo u njima. Moji filmovi se zasnivaju na težnji da svaki poje-

dinac preispita sebe i svrhu svog postojanja i to bi bio moj umjetnički *credo* kojim se vodim i koji me nadahnjuje. Dok sâm proces realizacije filma ovisi od tehničkih, ali i materijalnih mogućnosti te ga obavlja veliki broj stvaralaca i suradnika. Filmska ekipa, odnosno produkcija filmova, je mjesto gdje se susreću, pa i sukobljavaju, umjetnička imaginacija, simbol čovjekove težnje za slobodnim ponašanjem i igrom i neumoljiva racionalna logika materijalnog, industrijskog svijeta. Najbitnije mi je da ljudi unutar ekipe u svim fazama stvaralačkog procesa (preprodukcija, produkcija i postprodukcija) teže k zajedničkom cilju, a to je da odbacimo taštinu i da svatko radi svoj posao najbolje moguće, jer tako je jedino realno da naš film ugleda svjetlost dana«.

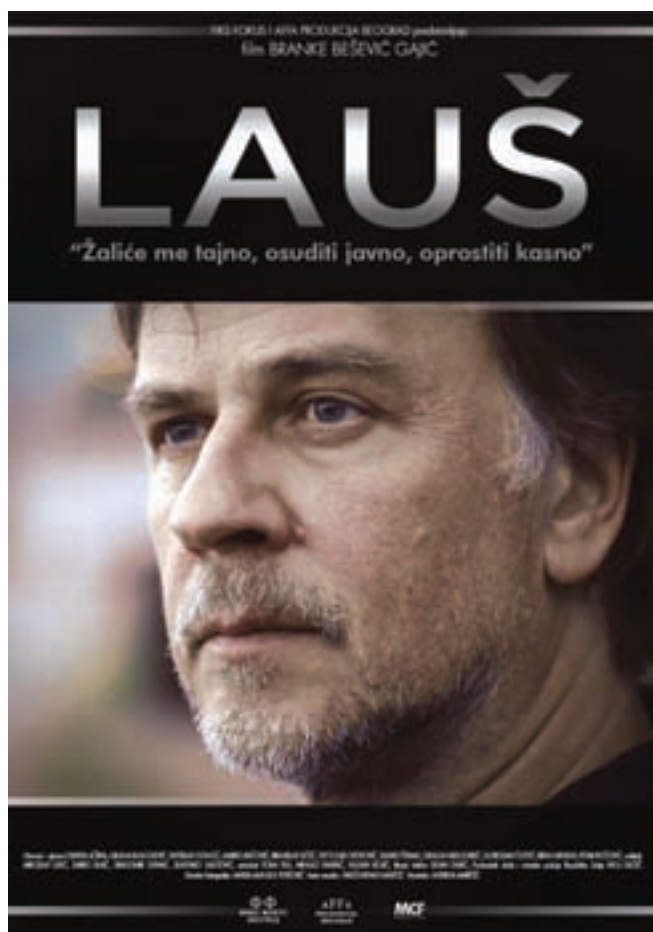
Debi s Laušom

Debitirala je s dokumentarno-igranim filmom *Lauš* iz 2014. koji se bavi životom i karijerom jednog od najpoznatijih jugoslavenskih glumaca **Žarka Lauševića**, a na jednoj drugoj razini priča »o zlom vremenu i mnogim žrtvama u njemu«. Film je bio u kino distribuciji u Srbiji i regiji, te je prikazan na festivalima diljem svijeta, među ostalim

Branka Bešević Gajić nagrađivana je filmska i televizijska redateljica, dramska i audiovizualna umjetnica, kreativna producentica i scenaristica. Rođena je 1982. u Pančevu, a živi u Beogradu. Završila je diplomske master studije na Fakultetu dramskih umetnosti u Beogradu diplomskim filmom *Dom anđela*. Usavršavanje nastavlja na umjetničkim interdisciplinarnim studijama Univerziteta umetnosti u Beogradu, gdje joj je fokus na filmskoj režiji u digitalnom mediju, te doktorira s interaktivnim filmom *Odluka* (koji je kasnije razvila u igrani dugometražni film). Potpisujući režiju, a ponegdje i scenarij, od 2010. godine snimila je ukupno jedanaest filmskih ostvarenja (igrani, dokumentarni, dokumentarno-igrani, animirani film) od kojih je osam nastalo u domaćoj, a tri u stranoj produkciji. Osim već spomenutih u pitanju su i naslovi: *Dreams*, *Lauš*, *Sveti Mardarije vladika bez adrese*, *Svjedočanstva*, *Corona*, *Milojev dar*, *A u Londonu muk i Izvan vremena*.

Članica je strukovnih udruženja u Srbiji, ali i Europske filmske akademije sa sjedištem u Berlinu.

Također, bila je članica brojnih stručnih žirija na festivalima u Srbiji, Hrvatskoj i BiH.

i u Moskvi gdje je osvojio nagrade i priznanja za režiju i umjetnički doprinos.

»Najbitnije je istaknuti da Žarka Lauševića nisam branila, a ni osuđivala, već sam prišla temi veoma studiozno i istražila sve uzroke koji su doprinijeli katastrofalnim posljedicama, mislim da su upravo to bili najveći izazovi u radu na ovom filmu. Laušević je bio još jedna od kolateralnih žrtava ekstremnih nacionalističkih politika. Film *Lauš* uzburkao je javnost u regiji. Film govori o jednom vremenu koje je doprinijelo tragediji koja se dogodila u umjetničkom životu, pojavi višestranačkog sistema, nacionalizma, što je značila predstava *Sveti Sava* u tom periodu, zašto je glavni akter ove priče nosio pištolj sa sobom, o njegovom životu prije i nakon tragedije 1993. Njegovu tragediju preživljavala sam kao netko tko je i sam odrastao u tom zlom razdoblju, koje je uzrok mnogih nedaća koje su nas zadesile u kompletnoj regiji. *Lauš*, osim što prikazuje nesretnu sudbinu glumca, govori o primitivizmu, nacionalističkoj histeriji, metežu i 'šešeljevskoj Srbiji'. U tadašnjim ratnim okolnostima, Lauševića su identificirali s ulogom sv. Save koju je igrao, u čemu je najveći apsurd, jer glumac niti je pisao a niti režirao taj komad. Naime, ekstremistički krugovi predstavu o sv. Savi smatrali su sknavljenjem 'srpskih ideja', 'nedostatkom patriotizma' i u konačnici – kontradiktornim djelovanjem, a glumac je bio samo kolateralna šteta. Međutim, činjenica je da su tada represivni organi bili svjesni političkih okolnosti te su zbog toga i dali Lauševiću pištolj – sve ostalo je već povijest«, kaže redateljica.

Protiv nasilja nad ženama

Dugometražni igrani film *Odluka* je interaktivni film koji se bavi temom partnerskog nasilja, a zasnovan je, kako kaže, na istinitom događaju.

»Umjetnost je tu da ukazuje na važne probleme u društvu i zato je veoma važno da svatko iz svog kruga djelovanja reagira, kako bismo pomogli žrtvama da prepoznaju nezdrav odnos, ali i da im pomognemo da izađu iz istog. U tome je poanta mog preispita sebe i svrhu svog postojanja filma, gdje se publika mogla aktivirati i na osnovu odabranih ishoda, mogla je sagledati uzroke i posljedice partnerskog nasilja, ali i svoje najvažnije uloge u tome kao okolina koja bi morala reagirati, jer nasilje nije problem samo pojedinaca već i okruženja koje bi se trebalo više angažirati i pomoći žrtvama. Treba naglasiti da je Srbija duboko patrijarhalno društvo u kojem su predrasude i stereotipi o nasilju prema ženama više pravilo nego izuzetak. U samom istraživačkom procesu, kao i u razgovorima sa stručnim ljudima koji imaju višedesetljetno iskustvo rada sa ženama koje preživljavaju nasilje, pokazuje nam da se ono u našem društvu često tolerira, minimizira, negira, pa čak i potiče, a nažalost ta atmosfera je trenutno prisutna i u javnosti kao i transparentni rezultat jer se broj žrtava uvećava iz godine u godinu. Na mnogim primjerima vidljivo je duboko nerazumijevanje traume žena koje su preživjele bilo koji vid nasilja, jer se dovodi u pitanje istinitost svjedočenja žrtvi, one se optužuju zašto su do

sada šutjele i potpuno se previđa koliko je teško govoriti o tome; tako je isto i kada je pitanju partnersko nasilje uvijek smo mi krive jer smo same izazvale. Dodatno, same smo birale zašto smo šutjele trećinu svog života i tako dalje, a mi znamo da neke žrtve i ne progovore nikada. Moj poriv da snimam igrani film na temu partnerskog nasilja je upravo bio moj osobni vapaj koji je dvadeset godina zrio u mojoj utrobi, kao i krik zbog toksične društvene atmosfere desetljećima unazad u kojoj se žrtvama ne vjeruje, u kojoj se one dodatno zastrašuju, u kojoj se one osuđuju, u kojoj se odgovornost prebacuje s počinitelja na njih, gdje se otvara prostor da se nasilje ponavlja i uvećava, da se žrtve izlažu sekundarnoj viktimizaciji (jednom su preživjele nasilje, sada ga ponovo doživljavaju u i od strane javnosti). Nisam sigurna da će ovaj film promijeniti svijet, ali ako bar spasi i jednu žrtvu smatrat ću da je postigao svoj cilj. Zbog toga film *Odluka* smatram najhrabrijom odlukom, kao i potezom, ali i otpuštanjem svoje osobne traume, ali i pionirskim aktivističkim pothvatom koji je prepoznat od stručne javnosti kao izuzetan doprinos igranom filmu. Njegova interdisciplinarnost ogleda se u spoju dramske i digitalne umjetnosti u interaktivnom kodu. Interaktivni film koji je ugledao svjetlost dana na velikom kino platnu, gdje se slika nakon određene sekvence zamrzavala i nudili su se izbori, gdje je publika mogla sa svog sjedišta birati ishode i krajeve filma. Film će biti prikazan 9. svibnja, za Dan Europe, u Pragu i zbog toga sam veoma ponosna», navodi Bešević Gajić.

Pandemija, povijest, nogomet...

Za vrijeme koronavirus pandemije tema se sama nematula, te je tako nastao njezin kratki animirani film *Corona*.

»Animirani film *Corona* nastao je na poslijediplomskom doktorskom studiju za vrijeme karantene. Film je u profesionalnoj produkciji realiziran u ožujku 2020., kada je situacija uzrokovana koronavirusom u punom kapacitetu pogodila planet. Tamo gdje je počela nova etapa života za svakog pojedinca na globalnoj razini, koja je sada iza nas, ali u tom trenutku nije bilo sigurno hoćemo li se boriti protiv pandemije ili će nas ona pobijediti, pitanje je bilo, kao u *Hamletu* – biti ili ne biti, pitanje je sad?. Imala sam puno uspjeha i svjetsku premijeru u Zagrebu s tim filmom«.

Njezin dugometražni dokumentarni film *Svedočanstva* iz 2020. inspiriran je manastirom Tumane dok film *Milov dar* iz 2022. govori o **Miloju Nikoliću**, junaku Drugog balkanskog rata. Posljednje dvije godine realizirala je dokumentarac *A u Londonu muk* o nogometašu **Duletu Saviću** i njegovom slavnom голу protiv *Arsenala* te film *Izvan vremena* o etno pop pjevačici **Bilji Krstić**.

Smotra hrvatskog filma

Bešević Gajić potpredsjednica je Zajednice Hrvata Beograda **Tin Ujević** te članica Udruge banatskih Hrvata. Od prošle godine je i selektorica Smotre hrvatskog filma u Beogradu koju organizira upravo ZHB **Tin Ujević** uz potporu Hrvatskog audiovizualnog centra.

»Kao aktivna članica Zajednice **Tin Ujević** svojim radom u sektoru kulturnih i umjetničkih događaja, sudjelujem na očuvanju manjinskih prava i hrvatskog identiteta u Srbiji. Na posljednjoj održanoj sjednici uprave ZHB-a **Tin Ujević** predložena sam za zastupnika udruge što je skupština izglasala i usvojila. Pored poticanja kulturne i profesionalne suradnje, Smotra hrvatskog filma omogućava pripadnicima hrvatske manjine da se upoznaju sa svojom matičnom kulturom ali i značajnim hrvatskim stvaraocima, kao i sa stvaraocima iz Srbije, regije, svjetske kinematografije. Svi filmski žanrovi – igrani, eksperimentalni, dokumentarni prisutni su u selekciji smotre. Uveliko pripremamo 6. Smotru hrvatskog filma, koja će biti održana, kao i uvijek, u *Jugoslovenskoj kinoteci*, svi zainteresirani autori mogu prijaviti svoje filmove nastale u hrvatskoj produkciji putem *filmfreeway* platforme. Po isteku natječaja blagovremeno ćemo najaviti program i datume održavanja manifestacije.«

Na kraju razgovora dotaknuli smo se i njezinih aktualnih projekata i planova.

»Sada mi je fokus na novom igranom filmu *Identitet* koji se bavi potragom za vlastitim identitetom i zalaže za ljudska prava, jer u današnje vrijeme imamo mnogo podjela. Dirnulo me je kao nekoga tko je u vječnoj potrazi za vlastitim identitetom, ne zato što ne znam tko sam nego zbog stigmatizacije okoline koja vas želi natjerati, da ne možete osjećati sebe cjelovitim nigdje i gdje će uvijek biti ta skupina, kojoj će smetati vaš identitet i koja nema sluha za toleranciju i iznad svega ljudska prava. Tako je nastao moj novi igrani film *Identitet* koji je trenutno u fazi pripreme, a snimat će se u hrvatsko-srpskoj koprodukciji. Sa mnom na scenariju rade scenarist **Agim Sopi**, koji je diplomirao na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu, i direktor fotografije **Sylejman Kilokoqi**. Snimat će se pretežno u Slavoniji, u Vinkovcima, zatim u Vojvodini, u Beogradu i na Kosovu«, navodi naša sugovornica.

D. B. P.

Priznanje za beogradskog književnika

Povelja Međimurske županije Ivanu Sokaču

Književnik **Ivan Sokač** iz Beograda dobitnik je *Povelje Međimurske županije* za pisano stvaralaštvo u kojem predstavlja Međimurje u inozemstvu. Priznanje mu je uručeno 30. travnja na svečanoj skupštini Međimurske županije kojoj je prisustvovao i predsjednik Hrvatske **Zoran Milanović**.

Kako prenose tamošnji mediji, međimurski župan **Matija Posavec** zahvalio se »beogradskom Međimurcu« za postignuća u književnosti kojima njeguje svoje međimursko naslijeđe u inozemstvu.

»Bio je ovo vrlo emotivan trenutak. Međimurac sam s očeve strane, **Vlade Sokača** koji je u Draškovcu poznat kao **Vlada Galić**. Imamo tamo još dosta rodbine. Veoma sam ponosan na svoje Međimurje o čemu pišem u svojim pjesmama, zapisima i filmskim scenarijima, uz organiziranje kulturnih programa koji imaju veze s tom hrvatskom regijom«, kaže Sokač.

Ivan Sokač rođen je 1975. u Beogradu, gdje i danas živi. Piše na srpskom i hrvatskom jeziku. Autor je trinaest knjiga poezije i proze i tri filmska scenarija. Među ostalim, njegovu knjigu pjesama u prozi *Rosa* objavila je NIU *Hrvatska riječ* iz Subotice. Zastupljen je u više zbornika i antologija, dobitnik je više priznanja. Član je Udruženja književnika Srbije. Dobitnik je priznanja *Zlatna značka* Kulturno-prosvjetne zajednice Srbije za 2022. godinu, koje se dodjeljuje za dugogodišnji doprinos razvijanju kulturnih djelatnosti. Zastupljen je u izdanju suvremene poezije na njemačkom jeziku *Frankfurter*

Bibliothek (August Von Goethe, 2020.). Prije izbijanja sukoba u Ukrajini, 2020. odlikovan je ordenom *Antona Pavloviča Čehova*, koji dodjeljuje Savez pisaca Rusije za doprinos suvremenoj ruskoj književnosti. Suradnju na umjetničkom polju, spajajući muziku i književnost, Sokač ostvaruje s djelatnicima iz svijeta glume, prosvjete i medija, s kulturnim institucijama i udrugama.

D. B. P.

Gostovanje HKC-a Bunjevačko kolo

Reprezentativni folklorni ansambl HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice gostovao je 3. svibnja u Ivankovu (Hrvatska), gdje je u novo-obnovljenom Domu kulture izveo svoju plesnu predstavu *Memento*. Bogatstvo plesa, pjesme i stiliziranih običaja bunjevačkih Hrvata naišlo je na lijep prijem tamošnje publike.

Inače, HKC *Bunjevačko kolo* od ranije ima dobru suradnju s Ivankovom i tamošnjim KUD-om *Ivan Goran Kovačić*. Koncert *Memento* održan je u sklopu projekta prekogranične suradnje »Očuvanje kulturne baštine kao nositelja vrijednosti memorije« koji financira hrvatsko Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU. Partner *Bunjevačkog kola* je Općina Ivankovo koja će ovim sredstvima financirati smotru dječjeg folklornog stvaralaštva *U srcu mi zavičaj* te dijelom i opremanje dvorane, dok će HKC financirati provedbu niza svojih programa.

H. R.

Memento u Ivankovu

Susret hrvatske katoličke mladeži – Gospić 2024.

»Raduj se za svoje mladosti«

Proteklog vikenda, 4. svibnja, u Gospić, koji je bio domaćin 12. Susreta hrvatske katoličke mladeži, slilo se nešto više od 10.000 mladih. Među njima bili su i mladi iz Subotičke i Srijemske biskupije.

Susret je odjekivao geslom »Raduj se za svoje mladosti« (Prop 11,9), a domaćini su pripremili bogat program koji je okrunjen zajedničkom svetom misom na stadionu Balinovac, na koji su se mladi sa svećenicima i biskupima uputili u procesiji koju je predvodio križ – simbol susreta.

Kao uvod u misu mladi su na stadionu imali priliku za sakrament pomirenja što su im omogućili nebrojeni svećenici prispjeli u Gospić za ovu priliku, a molila se i Gospina krunica.

Misno slavlje predvodio je splitsko-makarski nadbiskup **Zdenko Križić**, a ovom prigodom je pročitana i poruka Svetog Oca pape **Franje**. Na kraju misnoga slavlja predstavljani su idući domaćini – 13. Susret hrvatske katoličke mladeži bit će održan 2026. godine, a domaćini će biti mladi iz Požege i Požeška biskupija. Oni su ovom prigodom od mladih iz Gospićko-senjske biskupije preuzeli križ Susreta hrvatske katoličke mladeži koji se već godinama tako prenosi iz biskupije u biskupiju.

Prije mise u gradu su na korzu bili postavljeni štandovi na kojima su mladi imali priliku bolje upoznati karizmu, poslanje i rad velikog broja muških i ženskih redovničkih zajednica. Nakon misnog slavlja nastavljeno je u duhu gesla, te je održan koncert glazbene skupine *Božja pobjeda*.

Mlade iz Subotičke biskupije predvodili su vlč. **Dušan Balazević** i vlč. **Daniel Katačić**, a njima su se u Gospiću pridružili i mladih iz Srijemske biskupije koje je predvodio **Darko Peka**.

Mladi iz ovih dviju biskupija bili su smješteni u župi sv. Jurja u Korenici, a ovo je, kako su rekli, bila prilika za duhovi rast, druženje i radost.

»Vratili smo se s izuzetno pozitivnim dojmovima. Poslije Vukovara 2017., ovo je jedan od masovnijih susreta i zaista novo duhovno iskustvo. Drago mi je da sam imao priliku vidjeti i prijatelje iz Njemačke, Austrije i Hrvatske«, priča **Darko Peka** i dodaje: »Ono što je moj osobni dojam jeste da smo svi bili ujedinjeni za križom, i kao što samo geslo kaže što smo se radovali za svoje mladosti. Kada je krenula procesija, našli smo se negdje otprilike na sredini. Kada sam pogledao naprijed, nisam vidio križ, a pozadi nisam vidio kraj. Rijeka mladih ljudi koji hode za križom. To mi je slika koju ću još dugo nositi iz Gospića«.

Iz Srijema je, kako je sugovornik rekao, išlo 10 mladih, ali i oni su imali želju i volju dati svoj skromni doprinos i biti dio ovog velikog susreta.

Slično iskustvo ima i **Katarina Ivković Ivandekić** iz Subotičke biskupije:

»Dojam iz Gospića se ne može ukratko opisati, ali ono što bih definitivno izdvojila jeste pozitivna atmosfera koja je bila prisutna u svima nama cijeli dan, te otvorenost i pristupačnost ljudi na štandovima. Mnogo toga smo vidjeli, saznali, o životima svetaca i dobili na svakom štandu po nešto za ponijeti i prisjetiti se. Kad zbrojim sve dojmove, poseban je osjećaj kada vidiš veliki broj mladih koji idu prema istom cilju – slaviti Gospodina«.

Susret hrvatske katoličke mladeži (SHKM) održava se svake dvije godine (ako okolnosti dozvole) u različitim gradovima Hrvatske i ubraja se među najveća redovita okupljanja mladih katolika u Hrvatskoj. Prvi susret održan je 1996. godine u Splitu i okupio je 50.000 mladih, a održani su još u Rijeci, Osijeku, Šibeniku, Puli, Varaždinu, Zadru, Sisku, Dubrovniku, Vukovaru, Bjelovaru i sada u Gospiću.

Ž. V.

Susret mladih Subotičke i Srijemske biskupije

Biskupijski ordinarijat i Ured za pastoral mladih Srijemske biskupije organiziraju XVI. susret mladih, na kojem će prisustvovati i mladi iz Subotičke biskupije. Susret pod geslom »Kao što me posla Otac, i ja šaljem vas« bit će održan 11. svibnja u župi sv. Ane u Maradiku, a organizatori očekuju oko 300 mladih. Euharistijsko slavlje predvodit će biskup Srijemske biskupije mons. **Fabijan Svalina**, a u popodnevnom programu će s mladima biti gost koji je poznat po svom pastoralnom radu, franjevac konventualac fra **Stjepan Brčina** iz Zagreba.

Jerihonsko bdjenje u Subotici

Sutra, 11. svibnja, započinje peto Jerihonsko bdjenje u Subotici. Sedam dana i sedam noći pred Gospodinom s nakonom za obnovu ljudskog i kršćanskog života u gradu. Početak klanjanja je u subotu u 18 sati u crkvi sv. Mihovila (kod franjevacu) u Subotici kada će biti slavljen sveta misa. Svakoga dana u 17.30 bit će molitva krunice, u 18 sati sv. misa, u 19 sati klanjanje koje animira Molitvena zajednica *Proroci*, a u 20.30 sati je molitva božanskog časoslova. Susret žena bit će 16. svibnja u 21 sat, a susret muškaraca 18. svibnja u ponoć. Toga dana u 17 sati je Duhovsko bdjenje i u 18 sati sveta misa – završetak bdjenja. Svi oni koji se žele uključiti i zauzeti sat klanjanja pred Presvetim mogu to učiniti putem aplikacije koja je dostupna na društvenim mrežama Molitvene zajednice *Proroci*.

Nogomet u Maloj Bosni

Katolički malonogometni turnir bit će održan u subotu, 11. svibnja, s početkom u 9 sati na terenu u Maloj Bosni, a prijavljene župe Subotičke biskupije su podijeljene u dvije grupe, te su u grupi A župe: Presveto Srce Isusovo – Tavankut, Marija Majka Crkve – Subotica, sv. Terezija Avilska – Subotica, sv. Rok – Subotica. Grupu B čine župe: sv. Juraj – Subotica, Presvet Trojstvo – Mala Bosna, sv. Petar i Pavao – Bajmak i Uskrsnuće Isusovo – Subotica.

Po riječima organizatora vlč. **Tomislava Vojnića Mijatova**, na turnir je prijavljeno oko 120 osoba, te se očekuje zanimljivo natjecanje.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Ljubav je dar od Boga

I ove nedjelje riječ Božja govori o ljubavi, ali i o vjeri (usp. 1Iv 4,11-16). Ljubav i vjera međusobno se prožimaju. Jedna drugu dokazuju i potvrđuju. Nema vjere bez ljubavi niti ljubavi bez vjere. Bog koji je ljubav svakome koji u njega vjeruje daje ljubavi da može ljubiti njegova stvorenja i njemu uzvratiti.

Bog je u nama

Bog je ljubav i ljubi čovjeka neizmerno. Njegova ljubav nadilazi svaki čovjekov pojam o njoj. Ide toliko daleko da iz ljubavi šalje svoga Jedinorođenca u svijet i žrtvuje ga za naše spasenje. Očitovanje Božje ljubavi u Kristovoj žrtvi nije samo dokaz da nas on ljubi već pred nas stavlja i određenu odgovornost. Nitko tko je jednom prišao križu i vidio Božju neizrecivu, nezasluženu ljubav kako visi na tom drvetu ne može nastaviti svoj sebičan život. Ta ljubav nalaže: »ako je Bog tako ljubio nas, i mi smo dužni ljubiti jedni druge« (1Iv 4,11).

No, Božja se ljubav nije očitovala samo jednom u povijesti kroz žrtvu Sina. Bog koji je ljubav, ljubi i danas. Ona se danas vidi kroz našu ljubav, po nama i našim djelima Božja prisutnost u svijetu postaje očita. »Ako ljubimo jedni druge, Bog ostaje u nama, i ljubav je njegova u nama savršena« (1Iv 4,12). Nevidljivi Bog koji se objavio u svome Sinu ponovno postaje vidljiv svome narodu kroz njihovu međusobnu ljubav, jer im je njegova ljubav dana po Duhu Svetom. Tako čovjek ljubi, jer je Bog u njemu. Ljubav koju imamo jedni prema drugima dokaz je da Bog prebiva u nama. Svatko u sebi nosi savršenu ljubav Božju, jer je Bog u njemu, te tako postaje sposoban i sam ljubiti. Iz te činjenice proizlazi i njegova dužnost da ljubi svoga bližnjega.

Uz ljubav ide i vjera. I jedna i druga dar su Duha Svetoga, jer čovjek

u svom palom stanju nije sposoban sam vjerovati i ljubiti nego mu to Bog daruje. Bog nam je poslao Duha po kojem smo sposobni uzvjerovati i ispovjediti da je Isus Sin Božji, te tako ostajemo u Božjoj ljubavi i sami sposobni ljubiti njega i ljude. »Bog je ljubav i tko ostaje u ljubavi, u Bogu ostaje, i Bog u njemu« (1Iv 4,16). U toj ljubavi nismo samo jer Bog nas ljubi, niti o njoj treba razmišljati samo s polazišta da smo mi ljubljeni. Dapače, treba razmišljati kako da mi ljubimo i u Božjoj ljubavi ostajemo tek ako smo oni koji ljube svoje bližnje, jer tako pokazujemo da želimo prihvatiti nezasluženi dar koji nam on daje.

Mi mijenjamo svijet

Bog je čovjeku dao dva velika dara, vjeru i ljubav. Dar nije darovan da ga se sebično čuva za sebe nego da ga se dijeli. No znamo da vjera i ljubav traže i žrtvu, kao što se i sam Bog iz ljubavi žrtvovao. Čovjek ponekad lakše pristaje da ne ostane u Bogu i Bog u njemu nego da se žrtvuje za Boga i druge. Žrtva je nepopularna u svijetu koji teži užicima. Ako polazim samo od toga da ja trebam biti ljubljen, kako ću se onda iz ljubavi žrtvovati za drugoga. Lako je govoriti ljubim i vjerujem, dok ljubav i vjera ne traže dokaz. A kad žrtvom treba posvjedočiti, onda imamo svijet bez ljubavi i bez Boga.

U nama postoje ovi darovi, samo smo ih zanemarili. Kršćaninova je obveza Božje darove darovati svijetu, donijeti ljubav Božju tamo gdje nema ljubavi, Boga tamo gdje je zaboravljen i napušten. Kao što sv. Franjo moli: »Ima li mržnja bilo gdje, daj da ljubav nosim tu. Ima li sumnja bilo gdje, daj da vjeru nosim tu«. Svijet će biti bez Boga, bez ljubavi i vjere, ako mi budemo tako živjeli, jer mi smo ti koji mijenjaju svijet.

Jedna od pet salašarskih škola Đurđina

Mukićeva škula

Mukićeva škula radila je 53 godine, od 1908. do 1961. Bila je smještena na granici đurđinske i žedničke pustare

U prvoj polovici prošloga stoljeća u Đurđinu je postojalo pet salašarskih škola. Bile su to *Kopilova*, *Šokčićeva*, *Milodanovićeve*, *Pavlovačka* i *Mukićeva*. U njima je obrazovanje bilo organizirano od prvog do četvrtog razreda, a kasnije, kada se 60-ih izgradila, u više razrede djeca su išla u centralnu školu u Đurđinu. Tada su postupno ukidana isturena odjeljenja u salašarskim školama.

Škola u Đurđinu i dalje radi, a od salašarskih škola zubu vremena otrgnula se jedino *Šokčićeva škula*, koja je prenamijenjena u stambeni objekt. Ostale škole su srušene, baš kao i salaši koji su ih okruživali.

O salašarskom životu iz toga vremena postoji malo tragova i zapisa. Najčešći svjedoci života toga vremena su fotografije djece ispred škole, baš kakvu nam je pokazao i Subotičanin **Petar Marcikić**.

Velika škula

Mukićeva škula radila je 53 godine, od 1908. do 1961. Bila je smještena na granici đurđinske i žedničke pustare, udaljena 25 km od centra Subotice i 5 km od Đurđina i 5 km od Žednika.

Zidana je od opeke, na zemlji **Mukićevih**, čiji je i salaš bio u blizini. U školi je, prema sjećanju Marcikića, bila jedna velika prostorija za nastavu u kojoj su bili učenici svih razreda raspodijeljeni po redovima klupa i učiteljski stan. U dvorištu zgrade postojala je i mala kuća za domara.

Petar Marcikić, kao i njegov otac **Mijo**, pohađao je *Mukićevu škulu* gdje je 1960. završio četvrti razred. Iste godine je i nastala objavljena fotografija. Na njoj se vidi 50-ak djece i učitelj, fotografirani ispred škole. Kako Marcikić kaže, bili su to svi učenici škole, od prvog do četvrtog razreda.

Prema riječima Marcikića, u školu se išlo prije podne, osim nekoliko godina nakon rata kada je uveden i mađarski pa je zbog dvojezičnosti bilo dvije smjene. Kaže, nikad neće zaboraviti kada je zimi poslije poslijepodnevne smjene morao pješati 3 km do kuće.

»U zimskom razdoblju u 16 sati je već mrak, a ja mali se pješice vraćao kući i često nisam ni vidio put od mraka i magle. Uvijek sam zviždao da bi me ker čuo, lajao i vodio me kroz maglu do salaša. To mlado smrznuto žito, maglu i lavež kera neću nikad zaboraviti«, kaže Marcikić.

Mukićeva škula bila je za salašarske škole, *velika škula*. Pohađala su je djeca iz obližnjih salaša tzv. Mukićevog kraja koji je obuhvaćao atarska područja Đurđina i Žednika. Prema sjećanju Marcikića, gravitiralo joj je 70-80 salaša koji su, prema nazivu škole, bili smješteni u Mukićevom kraju. Ovi salaši nalazili su se između Moravičkog puta na zapadu, Sivačkog na jugu i riječice Krivaje na sjeveroistoku.

Mukićev šor

Cijeli šor Marcikić i danas, iako ga je napustio prije više od 60 godina, »drži u malom prstu«. Sjeća se rasporeda svih salaša i njihovih vlasnika što je i zapisao u objavlje-

Vojnogeografska karta iz 1930.

noj mapi. Kaže, živjele su ovdje brojne obitelji (najveći dio bunjevački Hrvati), navodeći neka prezimena: **Malagurski, Bilinović, Marcikić, Šimić, Zubelić, Tešić, Tunić, Tumbas, Mukić, Loketić, Vidaković, Skenderović** itd.

Prema njegovim riječima, u šoru je živjelo i nekoliko obitelji doseljenika iz Bosne koji su '55. došli zbog posla.

»Svi koji su došli iz Bosne radili su u poljoprivrednoj zadruzi *Nova brazda*. Često su bili i na rukovodećim položajima. Od naših malo tko je bio postavljen za nekog šefa ili nadzornika. Moj otac je recimo bio štalar«, kaže Marcikić.

Pored posla u *Brazdi*, stanovnici Mukić kraja bavili su se i poljoprivredom, a neki samo poljoprivredom.

Središte ovoga kraja bila je uprava *Nove brazde*, gdje je bila smještena pekara, mesnica, kovačnica, bravarska radionica, veliki bazen i dvorana za koncerte, priredbe i kinoprojekcije u kaštelu. Sjeća se Marcikić kako su ovdje nastupali i poznati muzičari poput **Nade Mamule, Radojke i Tine Živković** itd. Kaže, izvođači su dolazili vlakom do Đurđina pa putovali kočijama još 5 km do Mukić kraja.

Spisak vlasnika salaša '50-ih godina

1. Majur Šepeš	30. Bela Kolar (Njaroš)
2. Vranje Bilinović	31. Mijo Bačić
3. Đeno Tunić	32. Filip Batinkov
4. Nikola Marcikić	33. Jakov Vidaković
5. Majur Koreja	34. Etuška Iškulaš
6. Mara Vasić	35. Maća Tumbas
7. Luka Baraković	36. Stipan Vojnić (Pićuna)
8. Joso Zubelić	37. Joška Anglar
9. Sándor Lámpás	38. Joso Pinter
10. Gyula Filér	39. Grgo Poljaković (Ćuksini)
11. Luka Marcikić	40. Ilka Štefković (Bačkina)
12. Joso Bačić Palković (Šuster)	41. Joška Boršić
13. Ivan Bilinović (Šargaripini)	42. Imre Cseszkó
14. Ljubo Tešić	43. Kalo Vuković (Budža)
15. Miloš Tešić	44. Lajčo Mukić
16. Vita Marcikić	45. Đuka Krmpotić
17. Tome Ispanović	46. Antun Loketić
18. János Barna	47. Kalman Boršić
19. Bela Ispanović	48. Antun Loketić
20. János Dudás	49. Marko Jelašić (Bagoš)
21. Imre Bačić	50. Loketić (dvije sestre)
22. Đeno Tunić	51. Ivan Delić
23. Savo Ognjenin (Badžonija)	52. Veco Loketić
24. Vince Tumbas	53. Grozdanić
25. Vranje Tumbas	54. Mate Rudić
26. Lojzije Malagurski (Čurčić)	55. Joso Šimić
27. Stevo Brajkov	56. Andrija Šimić
28. Marko Francisković (Rus)	57. Majur Rankovićeva,
Nova brazda
29. Pista Liliom	58. Lojzija Skenderović
	59. Mukićeva škula

Kako Marcikić navodi, salaši u okolici Uprave čak su imali i struju zahvaljujući traktoru koji je pokretao regenerator u određenim večernjim intervalima.

U Mukićevom šoru postojao je jedan križ krajputaš, tzv. Čučićev križ, kojega je podigao **Lojzije Malagurski** kraj svojega salaša.

Iseljavanje je započelo 60-ih godina. Kao uzrok Marcikić navodi nestajanje vode u bunarima, nedostatak struje i gašenje škole.

»Poslije rata ovdje je bilo puno ljudi, no kako je postupno opadala razina vode u bunarima koji su bili iskopani na 12-13 metara, opskrba vodom je ljudima postajala veliki problem. Nije bilo ni struje, ugašena je škola, a ova druga u Đurđinu je bila daleko. Ljudi su se selili u Đurđin, Žednik, a neki su otišli i u grad«, kaže Marcikić.

Obiteljski salaš koji je izgrađen početkom 1900-ih Marcikići su napustili 1961. kada su izgradili kuću u Đurđinu. Na salašu je nakon toga živio još njegov stric dvije godine, nakon čega je srušen.

Petar kaže da se ne sjeća kada je posljednji put bio u Mukićevom kraju, jer nema ni gdje otići.

»Ništa više ne postoji. Ni škola, ni križ, ni salaš, ni ništa. Sve je zbrisano«, riječi su Marcikića.

J. D. B.

O prezimenima bačkih Hrvata (LXXVIII.)

Dedin

Dedin spada u rijetka prezimena. Možda je istog etimološkog podrijetla kao i prezime **Dedinski**, koje su nosili pripadnici plemenite obitelji podrijetlom iz županije Orave u Slovačkoj (Árva). Svakako najpoznatiji nositelj prezimena Dedin je bio **Grgo Dedin** (1892. – 1963.), krojač, trgovac i jedan od prvih organizatora Hrvatske seljačke stranke u Subotici. On je potpuno pao u zaborav. Samo poneki novinski napis i kratka vijest bacaju svjetlost na ovu osobu, koja je igrala ključnu ulogu prvih dana postojanja organizacija HSS-a među bačkim Hrvatima. Njegovo podrijetlo se može pratiti unazad do sredine 18. stoljeća: **Nikola i Eva Nečić** (vj. 14. XI. 1757.); **Matija** (r. 31. I. 1778.) i **Marija Žuić** (vj. 20. IV. 1817.); **Antun i Jovana Miljački** (23. XI. 1842.); **Josip** (r. 19. VII. 1855.) i **Marija Rudić** (vj. 23. XI. 1881.). Grgo Dedin je rođen u Subotici 8. V. 1892. Dana 17. II. 1917. vjenčao je **Koletu Omerović**. Umro je 2. X. 1963. godine.

Osnutak HRSS-a u Subotici

Prva organizacija Hrvatske republikanske seljačke stranke u Subotici nastala je još koncem 1923. Kotarska organizacija Subotica postojala je već u studenome. *Slobodni dom* piše 28. XI. 1923. o osnivanju novih organizacija u subotičkoj okolici. Predsjednik subotičke organizacije je bio **Tomo Matković**, po zanimanju obrtnik. U subotičku organizaciju HRSS-a stupili su pored zemljoradnika i obrtnika i intelektualci, student prava **Željko Vidaković** i profesor **Matija Evetović**. Već 6. IV. 1924. Bunjevačko-šokačka stranka je održala sa zastupnicima HRSS-a sastanak na kojem se raspravljalo »hoće li se priključiti Bunjevačko-šokačka stranka Radiću ili ne«. Radikalni list *Borba* od 11. IV. 1924. piše: »Nakon duge debate je rešeno, da se (BŠS) stranka ima likvidirati i u buduću raditi kao Hrvatska Republikanska Seljačka Stranka«. Međutim, BŠS je nastavila postojati i nakon sastanka od 11. IV. 1924. godine.

Obznana 1925.

Dana 3. I. 1925., nakon što je vlada Kraljevine SHS primijenila Zakon o zaštiti države na HRSS i uhitila **Stjepana Radića**, u Subotici je uhićeno nekoliko članova HRSS-a, među kojima **Tomo Matković**, **Ivan Tolj** i **Grgo Dedin**. Nekoliko dana po uhićenju Okružni sud u Subotici je pustio sve uhićene, osim glavnih okrivljenih: **Tome Matkovića**, **Grgu Dedina** i **Ivana Tolja**. *Dom* (glavno glasilo Hrvatske seljačke stranke) od 13. V. 1925. piše da su **Matković**, **Tolj** i **Dedin** sve do 25. I. sjedili u zatvoru. *Neven* od 16. IV. 1925. piše da su **Grgo Dedin** i **Ivan Tolj**

pretrpjeli policijsku torturu. Tolj je tučen na hodniku, a Dedin u detektivskoj sobi. Dana 5. V. 1925. protiv osumnjičenih je podignuta optužnica. Optuženi su da su 1924. u Subotici osnovali organizaciju HRSS-a, da su agitirali za ovu stranku u vrijeme kada je ona ušla u III. Internacionalu u Moskvi, da su rasturali partijske letke, brošure, spise, kalendare i knjige, da su ustupali stan za razgovore i skupove visokim partijskim funkcionerima i narodnim zastupnicima i da su krivotvorili potpise podrške kandidatskoj listi HRSS-a.

Poslije 1925. godine

U međuvremenu, Stjepan Radić se nagodio s vlastima. Hrvatska republikanska seljačka stranka je preimenovala u Hrvatsku seljačku stranku i tako legalizirana. Već koncem kolovoza 1925. u Suboticu je stigao tajnik HSS-a **Rude Bačinić** i razgovarao s **Mirkom Ivkovićem Ivandekićem**, bivšim velikim županom i gradonačelnikom Subotice (1924.) o priključenju Bunjevačko-šokačke stranke HSS-u. Do priključenja je došlo tek 1926. Grgo Dedin je ostao u HSS-u do zabrane političkih partija 1929. Međutim, vratio se politici i društvenom životu poslije promjena 1935. Državni tužitelj pri Okružnom sudu je 1937. podnio tužbu protiv **Grgu Dedina**, **Mate Rudića** i **Blaška Vukovića** što su povodom rođendana **Vladka Mačeka** 18. i 20. VII. 1937. na svojim domovima u Subotici istakli hrvatsku zastavu. Poslije godinu dana oslobođeni su svake krivice. Početkom 1941. Grgo Dedin je bio predsjednik mjesne organizacije HSS-a u II. Krugu. U *Subotičkim novinama* od 31. I. 1941. je izašlo Dedinovo pismo, gdje piše: »Ja, kao osnivač i organizator HSS u Subotici, te gosp. Ivan Krmpotić, Dr. Perc i Doljanin Stipo, donijelo smo **Djidu Vukovića** iz Pučke stranke u HSS«.

Gibarački tamburaš

Ovo je jedna fotografija potječe iz 70-ih godina prošloga stoljeća. Iz foto-albuma je **Slavka Žebića**, publicista i novinara, porijeklom iz Gibarca koji danas živi u Osijeku. Na fotografiji je **Andrija Hajduković** u Gibarcu, poznatiji kao **Šolda**. Andrija je volio svirati tamburu. Još kao mladić naučio je svirati samicu. Kasnije bas primu i kontrabas, a Gibarčani kažu da nije bilo žičanog instrumenta koji nije znao svirati. Naučio je svirati po sluhu, iako se često hvalio da zna i note. Uglavnom se svadbe u Gibarcu nisu mogle zamisliti bez tamburaša, Andrije i njegove bande, kako su ih zvali. Oni su uveseljavali goste na svadbama, koje su u tom srijemskom selu nekada trajale sedam dana, a svirali su i za »radosne« (običaj kada puna zaprežna kola mladoženjinih gostiju odlaze kod mladinih roditelja na ručak i nose darove).

Gibarcac je oduvijek imao tamburaše, specifične po svom zvuku, pjesmama i šokačkim bećarcima. Osim gibaračkih tamburaša, poznati su bili i Bapčani, Kukujevcani, Ilačani, Tovarničani, Slakovčani, Morovićani i svirači iz Bokšića. No, za gibaračke tamburaše i Andriju je znalo cijelo selo i okolica. Svirao je s **Božom Beladovim** koji je bio violinist, ujedno i jedini školovani glazbenik u Andrijinu glazbenoj skupini. Svojevremeno je u gibaračkoj crkvi sv. Ivana Nepomuka svirao orgulje. Osim njih, svirali su **Marijan** zvani **Puh**, **Mata Andrin**, **Mića** i **Mirko Ugrenov**. Cijele jeseni bi svirali diljem Srijema i Slavonije i uveseljavali goste na raznim proslavama. Po sjećanju novinara Žebića, postoji jedna anegdota vezana za nastup gibaračkih tamburaša i mještana Gibarca.

Polovicom 70-ih godina u Gibarcu se pod pokroviteljstvom novosadskog *Dnevnika* održavala priredba *Zima*

na selu. Dogovor je bio da Andrija okupi svirače. Međutim, nije uspio, pa su domaćini morali pozvati svirače iz Sota. Osim njih, u programu su sudjelovali mladi pjevači, recitatori i folklorna skupina, a Andrija je izrazio želju da pročita svoju pjesmu. Napravio je uvod i nakon smijeha i pljeska krenuli su stihovi:

»Mili Bože ala je sramota, da sviraju svirači iz Sota, kraj ovako dični Gibarčana, što bi rekla moja baba Ana. Sve igranke sviramo vam džaba, eto, to je naša strana slaba. Niko od nas neće praviti ovce, a Sočani da nam nose novce. Kad se svirce pronaći ne može, vi trčite kod Andre i Bože, mošte donet i novac i cvijeće, ali vam Andra više svirat neće. Jel vas sada bar malo sramota, što sviraju svirači iz Sota, a mi bi vam svirali badava, kad je tako velika zabava. Kažem sinoć spremi se Andrija, bit će tamo svakaki bekrija, u Gibarcu velika zabava, tu će pola ući zabadava. Bome vidim već dva i tri dana, stalno nose nešto iz dućana. Svaki dan su ovdje kod Tetkića, valjda išću od njegovog slatkog pića. I Nikoluneko nešto pita, valjda novce hoće od žita. Kod Pauna idu i Romana, valjda traže pare iz mlekare. I od Pere idu iz birtije, valjda tražu kupovne rakije....«, prisjeća se Žebić dijelova Andrijinu pjesme.

I danas se stari Gibarčani sjećaju Andrijinog nastupa i komentiraju njegovu pjesmu koja je pozdravljena gromoglasnim pljeskom i smijehom. Pamte ga i kao velikog komičara. Bio je nenadmašan u maskiranju, posebno u vrijeme poklada. Stari, sada pokojni **Paun** iz Gibarca, za poklade se maskirao u žene, a Andrija je bio majstor za maskirati se u kozu. Kažu Gibarčani da je to tako dobro radio da kada bi ga takvog maskiranog odveli na šidski vašar, ni veterinar ga ne bi prepoznao.

S. D.

Danas u Čakovcu završnica natjecanja *Čitanjem do zvijezda*

Danas, 10. svibnja, u Čakovcu se održava posljednja razina Nacionalnog projekta za poticanje čitanja, natjecanje u znanju i kreativnosti *Čitanjem do zvijezda* za učenike osnovnih škola diljem Hrvatske, ali i Vojvodine. Stoga su u Međimurje otputovali subotički osnovci **Marija Kujundžić** i **Josipa Ivanković Radak** iz OŠ *Ivan Milutinović* te **Martina Tikvicki** iz OŠ *Matko Vuković*, koje će se ekipno natjecati u kategoriji testa znanja, dok će **Sara Dulić** iz OŠ *Vladimir Nazor* iz Đurđina predstaviti svoj kreativni uradak, plakat na temu »Čitam, mislim, razgovaram...« što je i bila ovogodišnja tema natjecanja. Ovo je završna, treća razina projekta za poticanje čitanja *Čitanjem do zvijezda* koje je tijekom protekle školske godine organiziralo Knjižničarsko društvo međimurske županije, a u Subotici ga je među učenicima cjelovite nastave na

Međunarodni dan obitelji

Koliko je obitelj važna vjerujem da svi dobro znate. Definicija obitelji glasi: »Obitelj je osnovna društvena jedinica zasnovana na zajedničkom životu užeg kruga krvnih srodnika«. Kako vi vidite obitelj i koja je vaša »definicija obitelji«, znate sami.

Obitelj nam je svima potrebna i izuzetno važna. Ako u obitelji sve štima i ako je prisutna sloga, onda nam je i svijet ljepši i draži. Ako je obitelj »uzdrmana«, i odrastanje je teže. Jako je važno čuvati i brinuti se za članove svoje obitelji, biti im podrška i oslonac. I to je zadaća ne samo za mame i tate nego i svih vas. Svatko ima svoje mjesto u obitelji i čini neraskidivu vezu koja samo skupa ima pravu snagu.

Važnost obitelji htjeli su naglasiti i Ujedinjeni narodi kada su 1989. godine 15. svibanj proglasili Međunarodnim danom obitelji.

To je samo jedan dan u godini koji nije niti približno dovoljan da bi obitelji dobile na važnosti. Stoga, iako mi ne možemo činiti čude-

sa na višim razinama, možemo u svojoj obitelji dati sve od sebe da ona funkcionira i bude nam sigurno utočište.

Ž. V.

Nacrtaj svoju obitelj u zadani okvir, a potom izreži i 15. svibnja, na Međunarodni dan obitelji daruj svojim najbližima. Možeš napraviti i ovakav dar.

hrvatskom jeziku provelo Hrvatsko nacionalno vijeće u suradnji s NIU *Hrvatska riječ* te uz koordinaciju knjižničarske savjetnice **Bernadice Ivanković**.

Osim dobrog druženja s knjigom, odnosno knjigama (trebalo je pročitati tri naslova) djeca su se i međusobno dobro družila, a sada i u Čakovcu gdje se okupilo par stotina djece koja s veseljem čitaju, misle i o tome rado razgovaraju. Odličan spoj.

B. I.

Za srednjoškolce danas Nacionalna razina kviza *Mreža čitanja*

Nakon školske i regionalne razine danas, 10. svibnja, u podne bit će održano online natjecanje za srednjoškolce *Mreža čitanja*. Ova posljednja,

nacionalna razina, okupit će oko 325 učenika koji su ostvarili potreban broj bodova, a među njima su i srednjoškolci koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku: **Karlo Kujundžić**, **Marko Cvijetić**, **Marija Magdalena Huska**, **Valentin Čović** i **Lucija Horvacki** iz subotičke Gimnazije *Svetozar Marković* te **Tea Narančić** iz Politehničke srednje škole. Za završnicu natjecanja uvrštena je i posljednja, treća knjiga s popisa u sklopu teme »U mreži odrastanja: izazovi i prepreke«, odnosno učenici će odgovarati na pitanja koja se odnose na djela **Zorana Žmirića** *Hotel Wartburg*, **Marjane Satrapi** *Perzepolis* i **Christiane F.** *Mi djeca s kolodvora ZOO*.

Ovaj interesantan kviz za poticanje čitanja organizira Hrvatska mreža školskih knjižničara, a u Subotici ga provodi Hrvatsko nacionalno vijeće u suradnji s NIU *Hrvatska riječ* i uz koordinaciju knjižničarske savjetnice **Bernadice Ivanković**.

B. I.

ZOVEM SE: Medeja Mijaljević

IDEM U ŠKOLU: OŠ *Matija Gubec*, Tavankut – 1. a razred

IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI: folklor i hip-hop

VOLIM: igrati *roblox*

NE VOLIM: kad me sestra ometa

U SLOBODNO VRIJEME: idem se igrati kod prijatelja

NAJ PREDMET: tjelesni odgoj

KAD ODRASTEM ŽELIM BITI: vatrogasac

551-045

Subotica, kod glavne pošte.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga.
Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomjesečnog djeteta i pomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem višenamjenski poslovni prostor u BiH, RS Srpska, Istočno Sarajevo u centralnoj gradskoj »A« zoni na šetnici Dr. M. Lazića, veličine 100 m² + 35m², idealan za predstavništvo kompanija, organizacija ureda ili automatskih kazina iz Srbije, Hrvatske, Mađarske. Kontakt email: lindov@yahoo.com ili viber: +964-781-891-68-75.

Prodaje se trobojni plug (14 cola) obrtač *regent* fiksno s predplužnjacima i 2 crtala i 2 kotača u radnom stanju (2.200 eura). Telefon: 064-228-11-00.

Potreban konobar ili konobarica za rad u sezoni na Pelješcu. Osigurana je hrana, smještaj, plaća je po dogovoru. Kontakt osoba Jasmina Kušić +385-99-5977155.

SOMBOR - Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025-5449220; 064-2808432.

Potrebne njegovateljice s europskim papirima za njemačku agenciju. Prijava na zdrastveno osiguranje dok radite. Ne plaćate proviziju. Plaće su za slabije znanje njemačkog jezika od 1.500 eura, a za bolje od 1.800 pa više. Ja sam uz vas 24 sata dok ste na šteli. Sva pitanja i prijave možete poslati putem WhatsAppa ili Vibera. +381-63-708-05-60. Budite i vi dio našeg tima. Jovanka

Prodajem poljoprivredno zemljište, parcele broj 33565/1 i 33564 k.o. Donji Grad, za 8.500 eura/jutro. Kontakt 064/3758889.

Izdajem u najam poslovni prostor – 320 m², uži centar – Apatin – Ulica svetog Save 25
Pogodno za auto salon ili trgovinu. Ukupna površina s dvorišnim dijelom – 700 m²
Tel: 063/738-97-85

Prodajem njivu u Mišićevu površine 2 katastarska jutra, 14.000 eura. Informacije na telefon 064/300 76 14.

Prodajem nepokretnost površine 4.516 m² u Rudanovcu u okviru Nacionalnog parka »Plitvička jezera«, po cijeni od 165.829,00 eura. Informacije na telefon 063/888 71 34.

Prodajem mrežice za mlade voćke 270 komada, veličine 56 cm x 20 cm. Cijena 30 din/kom. Telefon: 064/9738601.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu okoliša, Služba za zaštitu okoliša i održivi razvoj, temeljem članaka 10., 29. i 30. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (*Sl. galsnik RS*, br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST
O PODNIJETOM ZAHTJEVU ZA ODLUČIVANJE
O POTREBI PROCJENE UTJECAJA ZATEČENOG
STANJA PROJEKTA NA OKOLIŠ

Podnositelj zahtjeva »TELEKOM SRBIJA« a. d. Beograd, Takovska 2, Beograd, podnio je dana 26. 4. 2024. godine Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja zatečenog stanja na okoliš projekta: Bazna stanica »SU56 SUU56 SUL56 SUO56 SUJ56 Bajmok 2«, na katastarskoj parceli br 2721/2 K. O. Bajmak, Subotica (45.96904°, 19.42121°), evidentiran u pisarnici Gradske uprave Subotica pod brojem IV-08/I-501-61/2024.

Uvid u podatke i dokumentaciju iz predmetnog zahtjeva može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, I. kat, soba 129), svakog radnog dana od 8 do 14 sati.

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na okoliš osobno ili poštom (Trg slobode br. 1, Subotica, Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu okoliša – Služba za zaštitu okoliša i održivi razvoj, I. kat, soba 129).

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji

VAŽI DO 14. 5. 2024.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine.

Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata.

Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati.

Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

HRT

Emisije programa za Hrvate izvan RH emitiraju se ponedjeljkom, utorkom, srijedom i četvrtkom na Drugom programu HTV-a poslije 18 sati i to prema sljedećem rasporedu:

- ponedjeljak u 18 sati i 20 minuta – dokumentarni film o Hrvatima izvan RH
- utorak u 18 sati i 20 minuta – *Glas domovine*
- srijeda u 18 sati i 20 minuta – *Pogled preko granice* – Hrvati u BiH
- četvrtak u 18 sati i 10 minuta – *Globalna Hrvatska*

Emisije se repriziraju ponedjeljkom i srijedom (dokumentarni filmovi o Hrvatima izvan RH i *Pogled preko granice*) na HTV 4 od 20 sati i 30 minuta, a *Globalna Hrvatska* reprizira se na HTV 4 subotom u 17 sati i 10 minuta. Na satelitskom HRT Int. sve spomenute emisije prikazuju se u skladu s vremenskim zonama, a mogu se pogledati i na multimedijskoj platformi HRTi te na internetskom portalu *Glas Hrvatske*.

VINKOVAČKA TELEVIZIJA

Televizijska emisija *Hrvatska rič iz Vojvodine* u trajanju od 45 minuta, emitira se petkom od 21 sat i 45 minuta. Emisiju realizira redakcija NIU *Hrvatska riječ*.

Proljetne ekstenzije

U srcu Zlatara

Ako me sjećanje dobro služi, moj prvi članak objavljen u *Hrvatskoj riječi* je bila reportaža o bjeloglavim supovima nad meandrima Uvca. Bila sam toliko očarana prirodom i ovim strvinarima i ta impresija je željela ostati zabilježena zauvijek. I ostala je.

U to vrijeme nisam znala da će dobiti nastavak, ali skoro se sam napisao.

Ovaj bi se tekst mogao nazvati i produljenjem proljetnih praznika, jer vrlo brzo nakon njih uslijedio je novi krug neradnih dana koje je trebalo iskoristiti.

Smatram se pravim ambasadorom ravnice, njenih prostranstava, ravnina, šuma i svih ostalih ljepota. Zbog mene se ljudi zaljube u nju. Pokazujem najljepše. I nitko joj nije odolao. I onda se dogodi da odem u brda, koja su okružena planinama. I to usred proljeća, kada ozeleni i listopadni dio. I zaljubim se. I ostajem bez riječi.

Zlatar

Zlatar je planina u jugozapadnoj Srbiji, smještena na rubu Pešterske visoravni i između rijeka Lima, Mileševke, Bistrice i Uvca. Nalazi se samo 4 kilometra od Nove Varoši i 35 kilometara od Priboja. Najviši vrh ove planine je Golo brdo s nadmorskom visinom od 1.627 metara.

Baza nam je bila Nova Varoš i odatle smo išli na razna mjesta narednih nekoliko dana.

Prvo su mi pripremili izlet u šumu. I to onu za koju znaju samo domaći. Nema označenih staza za slijediti, ali ima dobro utabanih. Išli smo s ciljem da nađemo smrčke, vrlo ukusne i dragocjene gljive, ako smijem primijetiti. Međutim, nešto je spriječilo smrčak da raste, pa nismo imali sreće da ga nađemo, ali ja sam imala sreću da uživam u prekrasnim četinarskim šumama. Šume su zapravo listopadno-četinarske i smrekove, te šume hrasta, breze, javora, bukve i graba. Dakle, sve. Ono što mi je bilo zanimljivo je da se usred četinarske šume izlazi na ravnu livadu s brezama s koje se spušta do vidikovca. Zapravo, silazak do vidikovca mi je još uvijek enigma. Kako je moguće da tek kad se malo spustite, bolje vidite prostranstva? Neću ni ulaziti u to. Sve što znam je da je pogled koji smo imali silazeći bio nevjerovatan. Na kraju naše šetnje dočekala nas je kiša, kao dar iz prirode i šume, koja nas je tih dana pratila, ali nam ništa nije pokvarila.

Drugi, kišni dan bio je rezerviran za jedino što smo imali na raspolaganju, a to

je bila tura autom. Prvo smo krenuli prema brani koja se nalazi na Sjeničkom jezeru i uživali u pogledu na samo jezero. Preko puta je bilo hranilište za bjeloglave supove. Dan je bio oblačan i padala je kiša pa sam bila sigurna da od preleta nema ništa, ali tek što smo krenuli dalje stiglo je iznenađenje. U jednom se trenutku petnaestak supova diglo i započelo svoj ples s vjetrom. Bilo je odlično. Doduše, bili su dosta udaljeni od nas, ali nedovoljno da prođu nezapaženi. Nakon desetominutne predstave u režiji prirode svatko je otišao na svoju stranu.

U supovom dvorištu

Nakon toga idemo u selo Vraneša, odakle nas put vodi do novog vidikovca, koji je za mene bio najbolji u danu. Potpuno izoliran, smješten u samim meandrima s pogledom na stijene, ovaj nam je vidikovac stvorio pravi ugođaj. Ugledali smo dva mlada bjeloglava supa koja smo sasvim slučajno uočili na stijenama i koji su za nas obavili privatni let. Bilo ih je lijepo gledati u njihovim slobodnim aktivnostima. Daleko od bilo kakvog ljudskog hranilišta.

Treće je bilo Radojnjsko jezero. Ušuškano u svom beskrajnom zelenilu, Radojnjsko jezero savršeno je odgovaralo smiraju dana. Osjetila sam neki nevjerovatan mir u njemu.

Kiša, koja nas je savršeno ispoštovala, padala je jako cijeli dan. Nemilosrdno bi padala na cestu dok smo išli na neko odredište, ali bi uvijek utihnula dok smo hodali i preuzela vodstvo kada bismo završili obilazak. Kao neki dobar dogovor između nas.

Na kraju, sunčan dan i poslastica u vidu slapa Sopotnice. Prvi put sam imala priliku popeti se na vrh vodopada i preskočiti neke njegove dijelove i osjećaj je fantastičan. Topla preporuka da posjetite ovo mjesto jer osim što sjedite i gledate vodopad, imate priliku i prošetati i vidjeti kako voda ovdje pada sa svih strana. Tako da nikada niste sigurni iz koje vode je sve počelo.

Neka sljedeća namjera što se mene i cijele ove destinacije tiče je veslanje po ovim prekrasnim jezerima. Tome se posebno veselim.

Gorana Koporan

Derbi pripao *Dinamu*

Velika prednost modrih

Foto: HINA

Sve do 75. minute najvažnijeg susreta ovoga prvenstva 1. HNL domaća *Rijeka* je, golom **Marka Pjace** iz penala, imala vodstvo od 1:0 koje ju je vraćalo na prvo mjesto ligaške tablice i ostavljalo joj šampionsku sudbinu u vlastitim rukama. A onda se ukazao **Bruno Petković**, kapetan i vođa *Dinamo*, postigao fantastičan pogodak iz slobodnjaka i dokazao zbog čega je najbolji igrač elitnog hrvatskog nogometnoga razreda. Nepunih petnaest minuta kasnije **Arber Hoxha** je postigao svoj najvažniji pogodak za *Dinamo*, postavio konačnih 2:1 za *modre* i opravdao svaki euro uložen u njegov zimski transfer iz *Slavena*. Tako sada *Dinamo*, nakon pobjednički apsolvirane Rujevice, ima golema četiri boda prednosti nad *Rijekom*, a do kraja su samo tri preostala prvenstvena kola...

Faktor Petković

Ukoliko se u posljednja tri kola ne dogode neke zbilja »rezultatski nemoguće stvari« i *Dinamo* ne prokocka ogromnu bodovnu prednost, momčad s Maksimira po-

hranit će još jedan šampionski pokal u svoje već poprilično nakrcane klupske vitrine. U najgoroj sezoni (kako su to brojni mediji sve vrijeme naglašavali), zagrebački *modri* su (vjerojatni) prvaci, igrat će protiv *Rijeke* finale hrvatskog nogometnoga kupa i stigli su osmine finala Konferencijske lige (izbacili *Betis* u 1/16 finala). I kako je to sve moguće? Odgovor je: Bruno Petković. Kapetan i reprezentativac Hrvatske. Da, to je onaj isti nogometaš koji je zabio Brazil izjednačujući pogodak i šokirao ih izravno »u mali mozak«, kada su već slavili prolaz u sljedeću rundu SP-a u Kataru. Isti onaj koji je zabio pobjednički pogodak protiv *Betisa* u Zagrebu. I konačno, to je vođa ovoga *Dinamo* u čiji je budući šampionski trofej ugradio svojih 11 pogodaka i 5 asistencija. Činjenica kako je početkom prvenstva 2023./24. odbio nekoliko sjajnih inozemnih ponuda i odlučio ostati u svom *Dinamu* prevagnula je na tasu koji je u nedjelju navečer nepovratno otišao na stranu njegove momčadi. Godinama osporavani nogometaš u čijem CV-u su brojni kontardiktorni nastupi za nekoliko talijanskih prvoligaških i niželigaških klubova, sve je to ove sezone i dijelom prošle (reprezentativni i međunarodni nastupi za *Dinamo*) u pot-

punosti anulirao i zauvijek »izbrisao iz sjećanja«. Vele-majstorski gol na Rujevici samo je kruna cijelog njegovog »imperijskog« pohoda kroz ovu sezonu u kojoj je s trona skinuo dotad neprikosnovenog **Marka Livaju** iz *Hajduka*.

Tri posljednja ligaška kola

Dinamo u finiš prvenstva ulazi s već spomenuta 4 boda viška i predstoje mu domaći susreti protiv *Osijeka* i *Rudeša*, te gostovanje kod *Slavena*. Jedini (formalni) konkurent *Rijeka* ima gostovanja kod *Varaždina* i *Osije-*

ka, te domaći susret protiv *Slavena*. Ali, kako se sada čini, vjerojatno će sve biti odlučeno i prije tog posljednjeg kola koje je na programu 25. svibnja. Zagrepčani imaju čak pravo i na jedan kiks, ali kako stvari stoje čini se kako ga neće biti. Što se tiče borbe za ostala dva euro mjesta *Hajduk* je siguran treći dok *Osječani* imaju 4 boda prednosti nad *Lokomotivom* i trebali bi biti taj posljednji hrvatski putnik u nogometna euro natjecanja. Što se tiče »donjeg doma« *Rudeš* je već odavno drugoligaš, a negativni rezultatski rekordi koje je postavio u ovoj sezoni 1. HNL najvjerojatnije nikada neće biti oboreni (33 kola – 7 bodova).

D. P.

POGLED S TRIBINA

Finale ABA2

kaške lige donosi mogućnost ravnopravnog članskog statusa među momčadima koje igraju najjače europske lige i kontinuirano se natječu na europskoj natjecateljskoj razini. Tko će biti novi član, *Spartak* ili *Vojvodina*, saznat ćemo nakon finalnog dvomeča koji će se igrati prvo u Novom Sadu (9. svibnja), a potom u Subotici (16. svibnja). Igraju se dva susreta, a slavodobitnik je momčad koja bude imala bolji skor pobjeda, ili koš količnik u slučaju identičnog broja pobjeda. Jedno je sigurno: mjesto u ABA ligi imat će predstavnik Vojvodine! Također, sigurno je kako će tribine SPENS-a u Novom Sadu i Dvorane sportova u Subotici biti ispunjene i da će se tražiti karta više za oba susreta. I konačno, košarka se vraća na velika vrata u Vojvodini, a mjesto među velikim momčadima u ABA 1 poput *Partizana*, *Crvene zvezde*, *Cibone*, *Budućnosti*, *Zadra*, *FMP-a* i drugih pridonijet će dodatnoj popularizaciji ovoga sporta na pokrajinskoj razini.

D. P.

Sigurnim pobjedama na domaćem terenu (parketu) *Spartak Office Shoes* (MZT 98:64) i *Vojvodina mts* (Podgorica 97:55) potvrdili su svoje startne pozicije (1 i 2) koje su imali pred doigravanje i sada će u izravnom duelu velikog finala odlučiti pobjednika i prvaka ABA2 lige. Subotičani su do finala stigli prethodnim četvrtfinalnim pobjedama protiv *Heliosa*, dok su Novosađani doigravanje otvorili uspjehom protiv *Sutjeske*. I sada, nakon, 13 odigranih prvenstvenih kola i 4 susreta doigravanja, dvije zbilja najbolje ekipe odlučit će o prvaku, ali što je mnogo važnije – o novom članu ABA 1. Podsjetimo, *Spartak* je ligaški dio natjecanja završio sa skorom od 11 pobjeda i 2 poraza, dok je *Vojvodina* imala pobjedu manje i poraz više. Mjesto u elitnom razredu regionalne košar-

Umotvorine

- * Velike ptice ne jedu malo zrnje.
- * Ono što ne ide od srca, ne ide ni od ruke.
- * I najveće drvo ima suhih grana.

Vicevi, šale...

Budi se pacijent nakon operacije:

- Doktore, ja ne osjećam noge.
- Sve u redu, ne brinite, morali smo ih oprati.

Djevojka objašnjava momku:

- Znaš, ljubav je davanje.
- Kako to misliš?
- Fino, daš mi čokoladu i ja te odmah volim.

Mudrolije

- * Na kraju, treba zahvaliti kapljici što je prelila čašu.
- * Brusimo li ga dovoljno dugo, komad željeza postat će igla.
- * Bolja je istina koja škodi nego laž koja godi.

Vremeplov – iz naše arhive Zajednica Hrvata Beograda Tin Ujević, 2013.

Didine pripovetke (iz knjiga Balinta Vujkova) Pintar, vrag i baba

Bio jedan mladi pintar, lužice delo i išo uvek tako u šumu. Radi danas, radi sutra, već tri godine, a vrag je bio uvek kod njega, tento nek on se posvadi sa svojom ženom. Eto tri godine su već prošle, ide vrag:

– Pa ja tog nisam mogo pretentat, da sam bio negdi u gradu tri stotine bi ja pretento da se svađaju.

Ide vrag ljut, a nekaka stara baba bila za kućom tog pintarici mladoj. Ona gleda – ide vrag, pa kaže:

– Di si bio, smešota?

– Ša te briga? Ne možeš mi pomoć!

– No, kaži mi što?

– Šo?! Tu sam bio kod tog tvog komšije tri godine, pa je nisam mogao posvađat.

– He, šo ćeš ti meni dati? Danas ću je posvađat da se budu tukli. – kaže baba.

– O, babo, štogod prosiš platiću ti, donest ću ti.

– Jednog kožuva, bekeča donesi mi, jednu krpu na glavu, jednog frtuna.

– Mam ću ti donest, al ako ne bude, onda znaš šo je tvoje: on te bum gulio.

– Slobodno.

Otide vrag, a baba se lepo pokupi, uzme stolnjaka na ruke pa ide u šumu po drva. Otišla, sela kod pintara di on radi.

– Šo, babo, jesi li opešala?

– Bome, sinak, jesam. Znaš, ne bi došla ni za pod ništ, al žavo mi te je. Taki mlad, raban čovek, siguran, služi, a šo? Al, sinko, pazi se k večeri.

Pintar zaseče švarbu u panj, gleda u babu: šo, za čega da se on pazi?! Al baba kaže:

– Ta tvoja nezgoda taka ti je umiljata kad ti dođeš, al kad tebe nema, gle što radi. Tako je kazala: k večeri će ti britvom vrata odrezat. Čuvaj se!

– A šta bi joj bilo pa bi meni vrata odrezala, pa mi tako lepo živimo.

– Oće, mrcina, oće! Nego pazi, tu nju ćeš ufatit. Legni na postelj kad se navečeraš, ona neće leći. Kad ti zaspeš, gleda – polako. Buš videl da će britvu ufatit i će ti vrata prerezat, onda ćeš ju ufatit. Nego ti nj dobro zmeti. – kaže baba.

He, sad ga je stra, ne zna ni radit. Ša bi joj bilo?! Baba kupi dvi-tri treske, dene na glavu i ide. Došla doma, baci drva, sela na panj pa se opočiva, a pintarica na drvljivu kupi drva.

– Šo, baba, – kaže – babo, si opešala?

– Opešala, čerko, opešala, al ne mrem ostat. Znaš, da je zemlja propala ja bi otišla u zemlju od srama.

E, pa sad mlada pintarica digla glavu:

– Zašto?!

– I-juj, meni! One tri tamo kod njega, al ja ću tebe naučit. Ti k večeri kad on lepo zaspe – pazi, zaspaće on friško – uzmi britvu pa onog njegovog brka, koji je najdulji, polako britvom odreži i deni k sebi u nadra. Onda on ne mre više s one tri.

Oće, ona, oće. Kad dođe, ona ga lepo dočeka ko i dotleg, a on misli: hm, kako me lepo dočeka, pa koji bi joj bio Bog da ona meni vrata odreže?! E, pa sad navečerali se.

– E, – kaže – ženo, ne ideš spavat?

– Ja ću malko štrifle krpat, plesti, onda ću i ja leći.

– No, ja idem.

Legne na postelj, okrene se na kuću, zažmeri, počas on: hr, hr, hr – zarguča. Ona glede: ej, spava! Ona se digna. Tako kod ogledala britva visela na koži veveričinoj, ona polako britvu zvuča, nju otvori i k njemu, al on nju za ruku:

– O, Boga, a šta ćeš ti?!

Ufatio nju za šake, e, sad se uplašila. On grbaču u šake pa nju preko leđu udri, ona u vrisku, a vrag u ganku igra:

– Ho, baba, ta jedan dan tako je posvađala da se tuču, ja tri godine nisam mogo.

Ide vrag, više babi:

– Babo, više znaš od mene.

– Jelda da znam! Ne buš ti mene gulio.

Cvjetovi mećave, Zagreb 1971.

Rič po rič

Piše: Željko Šeremešić

Brez morja

Prošlo majaloš, što b' rekli svetac kako zovu praznik rada. Baka Manda dogovorila novi divan. Prvi stigo do klupčice, gledim svi stižu i prija dogovoritog vrmena. Žuru. Posidale. Baka Janja poslidnja, silom ide, skoro da koca. Namišća maramu i kreće: »Eto, čeljadi, i ova j' zabava prošla. Svi su digod ošli i svako j' pono koliko j' imo. A kako čujem jilo se i pilo ko uvik, ko da će se sutra umrit, ko da će sutra bit kraj svita. Čujem, svi se raduju vala više neg Uskrsu i Božiću. Neke ni spominjat ne smijem, i bogati i siromaški, i koji b' tribali i koji ne b' tribali. Vala, što j' najbolje za 'vu zabavu, kažu ne triba nikaku granicu prič, sve što b' rekli iza čoška. Ove godine se i produžilo. Kako to moderno kažu, pospajalo se. Kad bolje glediš, vamo se mal-mal divani kako ćemo it digod odmarat, jist i pit, uživat. A ka' ćemo i kako radit i zaradit? Od tog se malo divani. Nek drugi divanu. Kad triba od politike, tu smo prvi. I kako god okreneš, kogod drugi nam kriv«. Strina Evča ne čeka: »Baka Janjo, pa kako ja sad slušam Vaš divan ispadne da ne triba nigdi it, skoro ništa slaviti, nikad uživati. Sam triba raditi, spavati, raditi, spavati. I mi imamo dušu, što b' rekli. Evo, moji kod kuće već sade se sprimu, kako b' rekla modern, planiru di će it na lito na morje. I šta sad tu ne valja?«. Skočila baka Janja: »Evča, jes čula! Jes čula! Ta već prija j' više nji sa vr reklo na televizije da oni nikad neće it nano, znate koje morje, naše da kažem. A kad oni kažu, onda se to vala misli i svi tako triba da mislu. E sad, jes' čula da j' niki dan jedan iz vr ope' reko da on što b' ope rekli ni u ludilu neće it ni na još neko drugo morje. Da su nas ti izdali. Kad se pribrojavalo protiv nas, digli su ruku kad nisu tribali. Pa ope' kad oni kažu, svit triba da poslušati vala. Ne triba tamo, ne triba vamo, a tamo i vamo em blizu em kažu da nigdi ni ni llipe. I sad aj' ti koga 'š it linčariti, trošiti novce ako ni politiku. Ima tu još i bliže za it al kako ćemo svi stat na to malo morja, a pravo da kažem kako divanu ni ni lipo ko na ona dva mista, velika morja«. Gledim, sve ne virujem, baka Tonka će: »Janjo, pa otkal' tebe sve to. Čeljadi, ta ko može svitu narediti ku' će it na morje. Ta evo sa' su za 'vaj svetac, kako Janjo divaniš, čujem jedni potrošili i poslidnju bušu. Ta tako će cigurno i za morje. Ko to koga u 'vom svitu već sluša«. Baka Manda objašnjava da ima istine što divani baka Janja, da ta politika i ti političari bome svašta možu, da možu u sve živo ubediti čeljad da im poviruje i da j' lito i kad lito nije, da nam lipo a da j' za plakat, da imamo za ličit se a znate kako j'. »Ta kako onda neće ubediti čeljad da ne triba it na morje, da j' kod kuće najlipše. Jest da baš i to ni daleko od istine al danaske j moda it, baka Manda će. Baka Marica objašnjava kako j' cili život mogla brez morja pa se čudi kako danaske čeljad ne možu brez morja. Da je u to još triba i ubeđivat. Al kaže: »Sve mi to sumnjivo, čim se politika digod umiša. Kad ona kaže da štagod valja jel ne valja, onda ne izađe na dobro«. Šta ću ja čutim, mene niko ne pita ništa. Ako mi povedu jel pošalju na morje ja idem, ako ni – ope' dobro. Mislim se da cigurnom bez mene morje neće prisušiti, a ja ću ope' brez morja ostati živ.

U NEKOLIKO SLIKA

Proljeće

Na kukurozovini

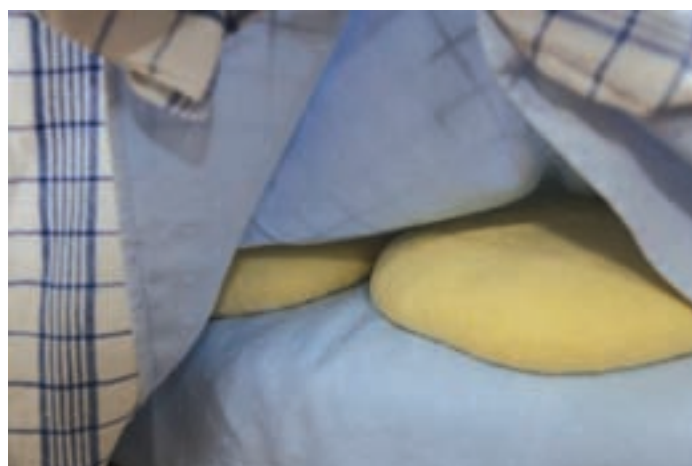
Kućanice su nekada pravile razne vrste kolača od tijesta za koje su bili potrebni bazični i lako dostupni sastojci – brašno, mlijeko, jaja... *Na kukurozovini* jedan je od takvih starinskih kolača. Za nas ga je kuhala **Kata Riegel**, znana kao **Katila** iz Surčina, koja kaže da joj je to specijalnost i da ga uvijek rado pravi, kako za privatne potrebe tako i za crkvena i društvena okupljanja u mjestu.

Specifičnost ovoga kolača, što mu i ime kaže, je da se pravi na kukuruzovini. Tijesto se mota na kukuruzovinu koja mu služi kao kalup. Naša ovojnjedna kuharica Katila kaže da se ovi »kalupi« mogu pronaći na njivama u jesen, nakon što se kukuruz obere i da su to u biti vršci stabljike. Mogu se višekratno koristiti, čak i nekoliko godina, a nakon svakog pečenja treba ih samo oprati toplom vodom.

Sastojci:

1 kg brašna
1 svježi kvasac
0,5 l mlijeka
2 jajeta
1-2 žlice šećera
prstohvat soli
mast
cimet (po želji)
šećer u prahu i vanilin šećer za posipanje

Priprema:

Brašno prosijati. Ugrijati mlijeko da bude mlako te u odvojeni dio izmrviti kvasac. U kvasac dodati žlicu šećera i ostaviti 15-ak minuta da se digne. Mlijeko s kvascem sipati u posudu s brašnom, dodati jaja, prstohvat soli i ostatak mlijeka tako da se tijesto kada se umijesi ne lijepi, ali da bude mekano. Tijesto podijeliti u dvije jufke te ih blago razvući oklagijom. Pokriti i ostaviti da odstoji pola sata. Kada je tijesto odmorilo i krenulo, dobro ga premazati isputranom mašću. Tijesto na pobrašnjavljenom stolnjaku razvlačiti prstima ukrug kako bi došlo do debljine 1-2 cm. Po želji se može posuti cimetom. Isjeći ga na dijelove (široke trake) kako bi se moglo u nekoliko krugova urolati. Urolano tijesto motati oko kukuruzovine. S jedne strane uvaljati u kristal šećer i odložiti tepsiju za pečenje. Kolače ostaviti u tepsiji da malo narastu te ih peći na 200 C dok ne porumene, oko pola sata. Iz pečenih kolača izvući kukuruzovinu te ih dok su još vrući posuti šećerom u prahu i vanilin šećerom.

KuHaR tradicionalnih jela pripremamo uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1300 dinara

☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 75 eura

☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje

* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: OTPVRS22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL, SUBOTICA
IBAN: RS35325960160000218862
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
325950060001449230

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

RADIO MARIJA

Kršćanski glas u vašoj kući!

FREKVENCJE:

NOVI SAD 90,0 MHz

SUBOTICA 90,7 MHz

SOMBOR 95,7 MHz

NIŠ 102,7 MHz

www.radiomarija.rs

@Radio.Marija.Srbije

@radiomarijasrbije

KONTAKT:

Ured: 024/600-099

Program: 024/600-011

SMS: 063/598-441

Slušajte nas i na aplikacijama:

Radio Marija Srbije
Radio Maria play

ILI-ILI

Priključenje **BESPLATNO**

- + Birate između:
 - 6 meseci po 1 dinar ili
 - 12 meseci sa 50% popusta

Astra
Telekom

011 44 22 009

HKC "Bunjevačko kolo" organizira

Dalmatinske večeri

U svečanoj sali Centra,
Preradovićeva 4, Subotica

10. 5. 2024. 19h

"Roko i Cicibela", predstava
dramskog studia "Ritam igre" iz Splita

Nakon programa predviđena
je gastronomska degustacija delicija i vina
iz Kaštelanskog kraja

11. 5. 2024. 19h

Plesovi i pjesme Dalmacije
KUD "Putalj", Kaštel Sućurac

Folklorni nastup HKC "Bunjevačko kolo"

Nakon programa predviđena
je gastronomska degustacija delicija i vina
iz Kaštelanskog kraja

Cijena ulaznice: 300 din.
Kupljena ulaznica je bon za
degustaciju dalmatinskih jela i vina

